

Table of Contents

Χαιρετισμός Προέδρου Οργανισμού Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος2017 Address by the Chairman of the Organisation European Capital of Culture Pafos2017	9
Eco Art – Αντί προλόγου, Από την ομάδα των δημιουργών του πρότζεκτ Eco Art – Prologue by the Initiators of the Project	10
Μονοπάτια πάνω σε κοινό έδαφος. Καλλιτέχνες επί τόπου. Paths on common ground. Artists in situ.	12
Χάρτης Map	24
Κωστής Βελώνης Kostis Velonis Platform Escape Plan	26
Γεωποικιτική Geopoitiki Εν με το γυρίν En me to girin (By Turn)	32
Σταύρος Παναγιωτάκης Stavros Panagiotakis Ισορροπιστές Equilibrists	38
Ρίνος Στεφανή Rinos Stefani Hiding Endemic Targets	42
Μαρίνος Τσαγκαράκης Marinos Tsagkarakis Enter the Human Jungle	48
Hermann Pitz Ιερό Δάσος Forêt Sacrée	54
Mimmo Rubino Η γραμμή του νερού The Water Line	62
Horst Weierstall Σημείο, τόπος, περιφέρεια... Εδώ συναντιόμαστε (Προς μια γεωλογία της μνήμης) Point, place, periphery... Here we meet (Towards a geology of memory)	68
Βιογραφικά Biographies	79
Colophon	94

Χαιρετισμός Προέδρου Οργανισμού Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος2017

Ο Οργανισμός Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017 χαιρετίζει με ιδιαίτερη ικανοποίηση την υλοποίηση του Eco Art, ενός φιλόδοξου εγχειρήματος με πρώτιστο στόχο την επίτευξη ενός καλλιτεχνικού οράματος με οικολογικές προσεγγίσεις.

Το έργο Eco Art κατέχει μια σημαντική θέση στο πρόγραμμα της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Πάφος2017, αφού αντανακλά ουσιαστικά τη φιλοσοφία του Οργανισμού Πάφος2017, μελετώντας κρίσιμα ζητήματα του περιβάλλοντος μέσα από το πρίσμα της τέχνης και της δημιουργίας. Το έργο Eco Art, σε επιμέλεια της Θούλης Μισιρογλίου και παραγωγή της Πολιτιστικής Κίνησης ex-Artis, ενεργοποιεί ένα διάλογο ανάμεσα σε πολίτες, καλλιτέχνες και επισκέπτες με τον ίδιο τον τόπο, τη φύση και βεβαίως την τέχνη.

Θεμελιώδης διάσταση του προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την παραγωγή δράσεων και ενεργειών που δεν περιορίζονται σε κλειστούς χώρους και αστικά κέντρα, αλλά απλώνονται σε ολόκληρη την επαρχία της Πάφου αναδεικνύοντας δυνατότητες βιώσιμης και αειφόρου πολιτισμικής ανάπτυξης, της εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς περιοχής του Ακάμα.

Η διοργάνωση το 2016 ενός Συμποσίου με θέμα την Τέχνη και την Οικολογία, έθεσε το φιλοσοφικό πλαίσιο και τους καλλιτεχνικούς στόχους του έργου Eco Art. Το 2017 καλλιτέχνες από τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ελλάδα και την Κύπρο, δημιούργησαν έργα επί τόπου, που θα παραμείνουν στη χερσόνησο του Ακάμα.

Τέτοιες ενέργειες αποτελούν προϋποθέσεις και ιδανικές συνθήκες για ένα διάλογο του ανθρώπου με τις τέχνες και το περιβάλλον, μεταμορφώνοντας την περιοχή σε μια μονάδα του Ανοικτού Εργαστασίου Πολιτισμού.

Έργα σε αυτό το πνεύμα αποδεικνύουν ότι Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος2017 δεν εξαντλείται μόνο στη διοργάνωση φιλόδοξων προγραμμάτων, αλλά δημιουργεί εκείνες τις προϋποθέσεις και εκείνα τα πλαίσια ώστε τα έργα και οι καλλιτέχνες να συνδράμουν σε μια συνολική προσπάθεια συνειδητοποίησης αξιών και αλλαγής νοοτροπίας, η οποία μακροπρόθεσμα να μεταμορφώσει τον τόπο μας και τους ανθρώπους του.

Δρ. Χρίστος Πατσαλίδης

Address by the Chairman of the Organisation European Capital of Culture Pafos2017

The Organisation European Capital of Culture Pafos2017 wishes to express its great satisfaction for the realization of Eco Art, an ambitious venture, whose main aim is to turn an artistic vision with ecological approaches into reality.

The Eco Art Project holds a prominent position in the programme of the European Capital of Culture Pafos2017, as it reflects the philosophy of the Organisation Pafos2017 by exploring critical environmental matters seen in the light of art and creation. The Eco Art Project, curated by Thouli Misioglou and produced by the Cultural Association ex-Artis, instigates a dialogue between citizens, artists and visitors, on the one hand, and the place itself, nature and, of course, art on the other.

A fundamental dimension of the programme of the European Capital of Culture lies in the creation of conditions for producing events and acts not restricted to closed spaces and urban centres, but extending to the entire district of Pafos and highlighting possibilities for viable and sustainable cultural development, in this case in the exquisite natural beauty of the Akamas area.

The Eco Art Symposium, held in 2016, established the philosophical context and identified the artistic objectives of the Eco Art Project. In 2017 artists from Germany, Italy, Greece and Cyprus created works in situ which will remain in the Akamas Peninsula.

Activities such as this one determine the requirements and ideal conditions for a dialogue between man, the arts and the environment, transforming the area into a unit of the Open Air Factory of Culture.

Projects of this calibre demonstrate that the European Capital of Culture Pafos2017 does not exhaust itself in the implementation of ambitious programmes, but creates the conditions and the context that allow artists to contribute to an overall effort of awareness raising in relation to values and changes in mentality which, in the long term, will help transform our country and its people.

Dr. Christos Patsalides

Eco Art – Αντί προλόγου

Από την ομάδα των δημιουργών

του πρότζεκτ

Με χαρά παρουσιάζουμε τον κατάλογο του πρότζεκτ *Eco Art*, ενός προγράμματος που ξεκίνησε ως ιδέα το 2011 κατά την πρώτη φάση διεκδίκησης από την Πάφο του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το 2017, περιλήφθηκε ως κοινή πρόταση των εικαστικών Σούζαν Βάργκας και Ρήνου Στεφανή και της εκπαιδευτικού Ντανιέλλας Πιστέντη Μούγιαννου, αρχικά στον φάκελο υποψηφιότητας της Πάφου και τελικά από το 2012 στο επίσημο πρόγραμμα του Οργανισμού Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017.

Πρόκειται για ένα έργο που προωθεί και ενισχύει τη φιλοσοφία του Ανοικτού Εργοστασίου Πολιτισμού της ΠΠΕ Πάφος 2017 και το οποίο υλοποιείται από την Πολιτιστική Κίνηση *ex Artis*.

Το *Eco Art* είναι ένα πρότζεκτ με καλλιτεχνικό και οικολογικό όραμα για την Κύπρο και την Ευρώπη. Είναι μια εικαστική δράση που ξεκίνησε να υλοποιείται στα τέλη του 2015, ακολούθησε το *Eco Art Symposium* τον Μάιο του 2016, το οποίο λειτούργησε ως η πρώτη πλατφόρμα εργασίας και καθόρισε το νοητικό πλαίσιο του πρότζεκτ. Η εγκατάσταση των έργων ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο 2017. Τα έργα θα παραμείνουν στη περιοχή του Ακάμα, κυρίως στην περιοχή του χωριού Αρόδες.

Η περιοχή της χερσονήσου Ακάμα, που φιλοξενεί το *Eco Art* είναι μια περιοχή μεγάλης οικολογικής αξίας, αλλά και πολλών συγκρούσεων και δυστυχώς ακόμα αβεβαιότητας για το μέλλον της.

Οι εικαστικοί καλλιτέχνες Σούζαν Βάργκας και Ρήνος Στεφανή πραγματοποίησαν έργα στον Ακάμα από το 1990. Τα έργα «Landmarks» (1990) ήταν η απαρχή για τις *Πράξεις τους* - μια υβριδική μορφή τέχνης με εγκαταστάσεις και δρώμενα. Το 1994 στους αρχαίους τάφους στον Άγιο Γεώργιο Πέγειας, η Σούζαν Βάργκας παρουσίασε τις «Βάρκες» και ο Στεφανή παρουσίασε στην ίδια περιοχή, για πρώτη φορά, την εγκατάσταση “Στρατιώτες - Στόχοι”, που αργότερα μετεξελίχθηκε στο έργο «Ανθρώπινοι στόχοι». Το έργο «Hiding Endemic Targets» στο πλαίσιο του πρότζεκτ *Eco Art* στον Ακάμα, είναι μια *Πράξη* που συνεχίζει την ιστορία των Στόχων.

Η Ντανιέλλα Πιστέντη Μούγιαννου ως εκπαιδευτικός για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, έχει αναπτύξει προγράμματα για το περιβάλλον και τον πολιτισμό και ειδικότερα στην περιοχή του Ακάμα. Από το 2011 έχει σχεδιάσει και συντονίζει το Akamas Project στο πλαίσιο του επίσημου προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Πάφος 2017.

Eco Art – Prologue by the Initiators of

the Project

We are glad to present the catalogue of the *Eco Art* project. The idea began in 2011 as a joint proposal by visual artists Rinos Stefani and Susan Vargas and educator Daniella Pistenti Mouyiannou when Paphos was a candidate city for the title of European Capital of Culture for 2017. The project was included in the Pafos Bid book and from 2012 in the official program of the European Capital of Culture - Pafos 2017.

Eco Art is a project that fosters and empowers the philosophy of the Open Air Factory of Pafos 2017 and is produced by *ex-Artis Cultural Association*.

Eco Art is a program with an artistic and ecological vision for Cyprus and Europe. It is a visual project whose materialization began in late 2015 and it was followed by the *Eco Art Symposium* in May 2016, that served as the first working platform which defined the conceptual framework of the project. The installation of the works was completed in April 2017. The works will remain in the Akamas area, mainly around Arodes village.

The area of the Akamas peninsula, which hosts *Eco Art*, is an area of great ecological value, but also of many uncertainties for its future.

Visual artists Susan Vargas and Rinos Stefani have been doing works in Akamas since 1990. “Landmarks” (1990) was the beginning for their *Praxeis* - a hybrid art form with installations and performance. In 1994, in the ancient tombs of Saint George of Peyia, Susan Vargas showed her “Boats” and Rinos Stefani presented, for the first time, the installation “Soldiers - Targets”, later transformed into “Human Targets”. The work “Hiding Endemic Targets” at the *Eco Art* project in Akamas is a *Praxis* that continues the story of the Targets.

Daniella Pistenti Mouyiannou as educator for Environmental Education and Education for Sustainable Development, has developed programs on the environment and culture especially in the Akamas area. Since 2011 she designed and coordinated the Akamas Project as part of the official program of the European Capital of Culture Pafos2017.

Eco Art subtitled “Paths on common ground. Artists in situ” aims at highlighting the relationship between art and nature, activating public interest in the Akamas area and giving the opportunity for interaction between artists and the public and creating a new common ground on the real territory, especially around the village of Arodes.

Το *Eco Art* με υπότιτλο «Μονοπάτια σε κοινό έδαφος. Καλλιτέχνες επί τόπου» είχε ως στόχο να αναδείξει τις σχέσεις ανάμεσα στην τέχνη και τη φύση, να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον του κοινού για την περιοχή του Ακάμα και να δώσει την ευκαιρία για αλληλεπίδραση ανάμεσα στους καλλιτέχνες και το κοινό, δημιουργώντας ένα νέο κοινό έδαφος πάνω στο πραγματικό έδαφος της, με επίκεντρο το χωριό Αρόδες.

Καταρχήν θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον Οργανισμό Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης ΠΑΦΟΣ2017 για την συνεργασία. Ευχαριστούμε επίσης θερμά για τη συνεργασία την επιμελήτρια του πρότζεκτ, Θούλη Μισιρλόγλου, Ιστορικό Τέχνης και Διευθύντρια του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους καλλιτέχνες που συμμετέχουν στο πρότζεκτ *Eco Art*, Κωστή Βελώνη, Σταύρο Παναγιωτάκη, Hermann Pitz, Mimmo Rubino, Ρήνο Στεφανή, Μάρινο Τσαγκαράκη, Horst Weierstall και την ομάδα «Γεωποιοτική»- Μάριο Χατζηπροκοπίου, Αντώνη Αντωνίου και Άννα Τζάκου.

Το *Eco Art* αποτελεί ένα είδος καλλιτεχνικού εγχειρήματος που πραγματοποιείται στην Κύπρο για πρώτη φορά σε τέτοια κλίμακα. Είμαστε σίγουροι ότι αυτό που έχει επιτευχθεί στον Ακάμα από τους διοργανωτές, επιμελητές, καλλιτέχνες και κοινό, θα ανοίξει ένα διάλογο για επίκαιρα ζητήματα, για τη σχέση ανάμεσα στην τέχνη και τη φύση, θα δημιουργήσει σημαντική κληρονομιά και θα ανοίξει νέα μονοπάτια στη σύγχρονη Κυπριακή Τέχνη.

Ντανιέλλα Πιστέντη Μούγιαννου,
Συντονίστρια έργου *Eco Art*

Σούζαν Βάργκας,
Βοηθός Επιμελήτρια *Eco Art*

First of all, we would like to thank the European Capital of Culture Organization Pafos 2017 for its cooperation. We also thank the curator of the project, Thouli Misirloglou, Art Historian and Director of the Macedonian Museum of Contemporary Art, for her cooperation. We especially thank the participating artists, Stavros Panagiotakis, Hermann Pitz, Mimmo Rubino, Rinos Stefani, Marinos Tsagkarakis, Kostis Velonis, Horst Weierstall, and performers Marios Hadjiprokopiou with Antonis Antoniou and Anna Tzakou.

Eco Art is an artistic venture that takes place in Cyprus for the first time on such a scale. We are confident that what has been achieved in Akamas by the organizers, curators, artists and the public will open a dialogue on current issues, especially concerning the relationship between art and nature. We are confident that *Eco Art* will create a significant legacy and open new paths to contemporary art in Cyprus.

Daniella Pistenti Mouyiannou
Coordinator *Eco Art* project

Susan Vargas
Assistant Curator *Eco Art* project

Μονοπάτια πάνω σε κοινό έδαφος. Καλλιτέχνες επί τόπου.

Σε καιρό ειρήνης ή σε καιρό πολέμου, σε καιρό συμβίωσης ή σε καιρό σύγκρουσης, υπάρχει «κοινό έδαφος»; Ποιο μπορεί να είναι; Ποιος μπορεί να είναι ή να γίνει ο «κοινός τόπος»; Είναι ένας χώρος τον οποίο μοιράζονται κάποιοι ή αυτός που δεν μοιράζονται, αλλά όπου απλώς συνυπάρχουν; Είναι ένας δημόσιος χώρος που τον ιδιοποιούνται ή ένας δημόσιος χώρος που τον οικειώνονται; Η ξεχωριστή κατηγορία των καλλιτεχνών τον χρησιμοποιεί για διαφορετικών ειδών «εγκαταστάσεις» ή τον οικειώνεται συναισθηματικά και νοητικά για την παραγωγή ενός «προϊόντος» που μπορεί να μη φέρει καθόλου τα χαρακτηριστικά ενός αγοραίου προϊόντος;

Σε κάθε περίπτωση, και κυρίως στην περίπτωση που ενδιαφέρει το Eco Art Project, ο τόπος παραμένει ένας γεωγραφικά προσδιορισμένος τόπος, αλλά και ένας τόπος όπου η επίσκεψη ολοκληρώνεται στην ιστορία, στη φαντασία, στην τέχνη. Αν ο Ακάμας είναι αυτός ο πλούσιος τόπος που γνωρίζει κανείς περιηγούμενος, είναι ταυτόχρονα και οι μύθοι του: η Αφροδίτη που γεννιέται, η εξαιρετική κλωρίδα, η ανοικτή θάλασσα, αλλά μαζί και η ιστορία των ορίων και των διαχωρισμών. Και πάλι όμως: αυτό είναι το «αληθινό», φυσικό και νοητικό, περιβάλλον στο οποίο εντάσσεται σήμερα ο Ακάμας;

Μέσα από τις καλλιτεχνικές πρακτικές, ο τόπος διαμοιράζεται και γίνεται αντιληπτός ως μια νέα οντότητα, με πολλές και διαφορετικές διαστάσεις. Τι μπορεί να σημαίνει, λοιπόν, η μετατροπή ενός φυσικού και ανθρωπογενούς χώρου σε ένα είδος καλλιτεχνικού εργαστηρίου; Τι μπορεί να σημαίνουν και να σηματοδοτούν τα καλλιτεχνικά έργα εγκατεστημένα στο χώρο; Ο Κωστής Βελώνης, ο Σταύρος Παναγιωτάκης, ο Hermann Pitz, ο Mimmo Rubino, ο Ρήνος Στεφανή, ο Μάριος Τσαγκαράκης, ο Horst Weierstall, ο Μάριος Χατζηπροκοπίου με τον Αντώνη Αντωνίου και την Άννα Τζάκου, προσέγγισαν τον τόπο, τον «κοινό τόπο», και πρότειναν διαφορετικές σχέσεις μέσα στο τοπίο.

Αυτός ο «κοινός τόπος» και οι έννοιες και αισθήσεις που τον συνοδεύουν δεν είναι καθόλου δεδομένες. Τον Μάρτιο του 2016 ξεκίνησε μια Παγκόσμια Έκκληση για Δράση για τους ιθαγενείς και τα δικαιώματα των κοινοτήτων πάνω στη γη. Αυτόχθονα και κοινοτικά εδάφη είναι εδάφη που χρησιμοποιούνται, διαχειρίζονται ή διοικούνται συλλογικά, στο πλαίσιο κοινοτικής διακυβέρνησης. Αυτή μπορεί να μην είναι ακριβώς η περίπτωση του Ακάμα, αλλά οι καλλιτέχνες του Eco Art Project παρεμβαίνουν σε δημόσια γη, την οποία οι κοινότητες διατηρούν ως κοινή ιδιοκτησία τους. Το Παγκόσμιο Κάλεσμα για Δράση υποστηρίχθηκε από περισσότερους από 300 οργανισμούς σε όλο τον κόσμο και ευαισθητοποίησε σχετικά με τη σημασία των αυτοχθόνων

Paths on common ground. Artists in situ.

During either peacetime or wartime, a time of symbiosis or a time of conflict, is there any “common ground” to be found? And what could this be? Who might be or become “common ground”? Is it an area shared by some or an area they don’t really share but one that serves as a setting of mere coexistence? Is it a public space they appropriate or a public space they assimilate? Do artists, being a special category, either use it for different kinds of “installations” or assimilate it emotionally and intellectually to obtain a “product” that may be utterly devoid of the features of a market product?

In any case, even more so in the case of interest to the Eco Art Project, space remains a geographically determined location but also a place where the visit is fully achieved in history, imagination, art. If Akamas is this rich land travelers come to know, it is identified at the same time with its wealth of myths: the birth of Aphrodite, the exceptional flora, the open sea, but also a history of limits and segregations. Then again – is this the “true” natural and intellectual setting within which Akamas is situated today?

Through art practices, the space is being shared and perceived as a new entity of several varied dimensions. Therefore, what does the conversion of a natural and anthropogenic space into a kind of art workshop actually mean? What can be denoted by the artworks installed in situ? Marios Hadjiprokopiou with Antonis Antoniou and Anna Tzakou, Stavros Panayiotakis, Hermann Pitz, Mimmo Rubino, Rinos Stephani, Marinos Tsagkarakis, Kostis Velonis, Horst Weierstall, approached space, the “common ground”, and proposed different relations within the landscape.

This “common ground” with its supplementing concepts and sensations can in no way be taken for granted. In March 2016, a Global Call to Action on Indigenous and Community Land Rights was launched. Indigenous and community lands are lands used, managed or governed *collectively*, under community-based governance. This might not be the precise case of Akamas, but the artists of the Eco Art Project are intervening in public land, land that communities maintain as their shared property. The Global Call to Action was backed by more than 300 organizations all over the world, raising awareness on the importance of Indigenous and Community Land Rights. The relevant report that was published aimed at securing land rights and safeguarding the earth. It is a manifesto of solidarity with the ongoing struggles of indigenous peoples and local communities seeking to secure their land rights once and for all.

και των κοινοτικών δικαιωμάτων γης. Η σχετική έκθεση που δόθηκε στη δημοσιότητα είχε ως στόχο την εξασφάλιση των δικαιωμάτων γης και τη διαφύλαξη της γης. Είναι ένα μανιφέστο αλληλεγγύης προς τους συνεχιζόμενους αγώνες των ιθαγενών πληθυσμών και των τοπικών κοινοτήτων που επιδιώκουν να εξασφαλίσουν τα δικαιώματά τους μια για πάντα.

Σύμφωνα με την έκθεση, έως και 2,5 δισεκατομμύρια άνθρωποι εξαρτώνται από τοπικές και κοινοτικές εκτάσεις, που αποτελούν πάνω από το 50% της γης του πλανήτη. Νόμιμα κατέχουν μόνο το 1/5. Τα υπόλοιπα 5 δισεκατομμύρια εκτάρια παραμένουν απροσπάτητα και ευάλωτα σε διαρπαγές γης από πιο ισχυρές οντότητες, όπως οι κυβερνήσεις και εταιρείες. Υπάρχουν αυξανόμενες ενδείξεις του ζωτικού ρόλου που διαδραματίζει η πλήρης νομική ιδιοκτησία της γης από αυτόχθονες πληθυσμούς και τοπικές κοινότητες στη διαφύλαξη της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και στην καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας, της πολιτικής αστάθειας και της κλιματικής αλλαγής. Αυτό το κενό στην αναγνώριση εξηγεί πολλά για τη στέρψη των πολιτικών δικαιωμάτων, τη φτώχεια, τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις συγκρούσεις που απαντώνται σε όλο τον κόσμο. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο εκδόθηκε μια Παγκόσμια Έκκληση για Δράση. Ανασφαλή δικαιώματα γης είναι μια παγκόσμια κρίση, για τα εκατομμύρια που ιθαγενών πληθυσμών και των τοπικών κοινοτήτων που κινδυνεύουν να χάσουν εδάφη και την επιβίωσή τους, καθώς και για την ανθρωπότητα στο σύνολό της. Το νερό του δάσους, των βοσκοτόπων και των ορυκτών πόρων συνεχίζουν να είναι ο πρωταρχικός στόχος των ταχέως επεκτεινόμενων επενδύσεων και των «αναπτυξιακών» έργων, που εκτοπίζουν τους αυτόχθονες πληθυσμούς και τις τοπικές κοινότητες. Ο αυξανόμενος αριθμός δε των ανθρώπων που σκοτώνονται για την υπεράσπιση της γης τους είναι μια σκληρή υπενθύμιση της τεράστιας πρόκλησης, και της ανείπωτης μερικής φορές βίας, που αντιμετωπίζουν πολλοί σε όλο τον κόσμο, οι οποίοι έχουν εκτοπιστεί ή στερηθεί μια φωνή στις αποφάσεις που επηρεάζουν τα εδάφη τους –και τις ζωές τους.

Ποια σχέση μπορεί να έχουν όμως αυτά με τον Ακάμα στην Πάφο; Μπορεί η ρητορική που έχει αναπτυχθεί δημοσίως μέχρι σήμερα να μην είναι ανάλογη με αυτήν που πυροδότησε την Παγκόσμια Έκκληση του 2016, αλλά αυτή είναι που μας θυμίζει ότι ίσως είναι μια πολύ καλή στιγμή και πάλι να μιλήσουμε για την ιδέα του «eco» και ως οικολογικού και οικονομικού, δεδομένου ότι είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Αν και ο κάθε καλλιτέχνης του Eco Art Project προσεγγίζει τη φύση και την οικολογία με πολύ διαφορετικούς όρους, ίσως ένα σημείο εκκίνησης θα ήταν η αναφορά στη ζωή. Άλλωστε, οποιαδήποτε πραγματικά βιώσιμη ανάπτυξη σε μια κατοικήσιμη κλίμακα δεν θα μπορούσε παρά να ενσωματώσει την τέχνη.

Όποιοι, λοιπόν, μελετά την έννοια της «ζωής» στην κουλτούρα μας (όπου η ζωή είναι σχεδόν συνώνυμο της φύσης) θα ανακαλύψουν σύντομα ότι η ζωή δεν έχει κανένα ορισμό, γράφει ο Ιταλός φιλόσοφος Giorgio Agamben στο *L'Aperto. L'Uomo e l'animale* (The Open: Man and Animal, 2002). Αντ' αυτού, αυτό το απροσδιόριστο πράγμα –η ίδια η ζωή– ορίζεται και διαιρείται ξανά και ξανά μέσα από μια σειρά από αντιθέσεις που προσδίδουν έναν σκοπό στην επιστήμη, τη φιλοσοφία και την πολιτική. Φαίνεται ολοένα και πιο

According to the report, up to 2.5 billion people depend on indigenous and community lands, which make up more than 50 percent of the planet’s land surface; they legally own just one-fifth. The remaining five billion hectares remain unprotected and vulnerable to land grabs by more powerful entities like governments and corporations. There is growing evidence of the vital role played by full legal ownership of land by indigenous peoples and local communities in preserving cultural diversity and combating poverty and hunger, political instability and climate change. This catastrophic gap in recognition explains much of the disenfranchisement, poverty, human rights violations and conflict occurring across the world. It is why a Global Call to Action was issued. Insecure land rights are a global crisis – for the millions of indigenous peoples and local communities who risk losing their lands and livelihoods, and for humanity as a whole. Forest water, rangeland and mineral resources continue to be the primary target of rapidly expanding investments and “development” projects that displace indigenous peoples and local communities. Further, the growing number of people killed for defending their land is a stark reminder of the huge challenge and sometimes unspeakable violence faced by many around the world who are displaced or denied a voice in the decisions affecting their lands – and their lives.

But how does all this relate to Akamas in Pafos? Even though the rhetoric publicly pursued to this day might not be analogous to the one that triggered the Global Call to Action in 2016, it is nevertheless the same rhetoric that reminds us that this is probably a very good time to revisit the idea of “eco” as both ecological and economic, seeing that they are inextricably linked. Although we will see how each artist engages with nature and ecology in very different terms, perhaps a starting point for discussion would be their reference to life. Besides, any truly sustainable development in a habitable climate could not BUT integrate art.

So anyone undertaking a study on the concept of “life” in our culture (where life is almost synonymous to nature) will soon find out that life has no definition, writes Italian philosopher Giorgio Agamben in *L'aperto. L'Uomo e l'Animale* (The Open: Man and Animal, 2002). Instead, this indeterminate thing—life itself—has been articulated and divided over and over again through a series of oppositions that lend a purpose to science, philosophy and politics. It becomes increasingly clear that nothing is obvious when it comes to life itself.

Therefore, a starting point for our own project is the growing uncertainty about the boundaries of nature. As much as Akamas constitutes without doubt a unique (and natural) environment, bewilderment around nature, even the nature of life, has only increased in our technologically volatile environments, entirely permeated with artificial components behaving as though conferred by nature. The works of the Eco Art Project are distinguished by a recurrent desire to prompt deeper into everything that surrounds us, revealing how what is “natural” is perhaps not fully so—and vice versa.

σαφές ότι τίποτα δεν είναι προφανές, όταν πρόκειται για την ίδια τη ζωή.

Ως εκ τούτου, ένα σημείο εκκίνησης και για το δικό μας project είναι η αυξανόμενη αβεβαιότητα σχετικά με τα όρια της φύσης. Όσο κι αν ο Ακάμας αποτελεί αναμφισβήτητα ένα μοναδικό (και φυσικό) περιβάλλον, αυτή η σύγκυση γύρω από τη φύση, ακόμη και τη φύση της ζωής, έχει μόνο αυξηθεί στα τεχνολογικώς μεταβλητά περιβάλλοντά μας, τα οποία έχουν διαποτιστεί εντελώς με τεχνητά συστατικά που συμπεριφέρονται σαν να έχουν δοθεί από τη φύση. Τα έργα του Eco Art Project διακρίνονται από μια επαναλαμβανόμενη επιθυμία να ψάξει κανείς πιο βαθιά σε κάθε τι που μας περιβάλλει, αποκαλύπτοντας πως αυτό που είναι «φυσικό» δεν είναι ίσως τόσο φυσικό –και το αντίστροφο.

Αν πάμε πίσω στην ιστορία της land art, η τέχνη του περιβάλλοντος φέρνει μπροστά μας μια κληρονομιά που μπορούμε να σκεφτούμε σήμερα, τοποθετώντας σε νέα συμφραζόμενα το θέμα του Eco Art Project. Αντιδρώντας στην «αισθητική της τεχνολογίας» του βιομηχανικού πολιτισμού (που δεν είναι βεβαίως αισθητική μόνο), στο στενό και με κάποιο τρόπο αδιαπέραστο Λευκό Κύβο των γκαλερί και των μουσείων, καλλιτέχνες της μεταπολεμικής εποχής δεν προσέγγισαν το περιβάλλον ή τη φύση ως «Paysage Intime» (οικείο τοπίο) όπως οι καλλιτέχνες του 19^{ου} αιώνα, αλλά κατά κάποιον τρόπο δραπέτευσαν στη φύση και στις δυνάμεις της.

Η αντι-κουλτούρα μετά το 1968, η τεχνολογική καινοτομία και η διαμάχη για την οικολογία ήταν στο επίκεντρο μιας νέας ριζοσπαστικής τάσης που, από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1960 εμφανίσε μια σειρά από καλλιτέχνες, σε διαφορετικά περιφερειακά πλαίσια, να αναπτύσσουν πολλαπλές εφήμερες πρακτικές (παραστατικές και εννοιολογικές) ως άμεσες δράσεις που λάμβαναν χώρα, κατά κύριο λόγο, μέσα στα φυσικά περιβάλλοντα στα περιθώρια των πόλεων και καταγράφονταν σε φωτογραφικά ντοκουμέντα ή μέσω βίντεο ή καρτ-ποστάλ, γραφικούς χάρτες και οπτικές κοσμολογίες. Είδε επίσης την ανάκτηση τοπικών παραδόσεων και την προσφυγή σε οργανικά υλικά, κοινοτικές ενώσεις ή αστικές διαδηλώσεις με τη συμμετοχή του κοινού.

Η σημασία τέτοιων δράσεων έγκειτο στην αναστροφή σχέση μεταξύ της ορατότητας και της μη ορατότητας που αναδείκνυαν. Ελάχιστο παράδειγμα ο Hans Hollein, ο οποίος στο *Κινητό Γραφείο* του (1969) ζετύλιγε μια βαλίτσα, μια φουσκωτή μελέτη που μπορούσε να στηθεί οπουδήποτε και ανά πάσα στιγμή. Το τοπίο μεταβαλλόταν έτσι σχεδόν ανεπαίσθητα, ακριβώς επειδή κάθε ιεραρχία μεταξύ της ανθρωπότητας και της φύσης καταστρεφόταν. Αλλά, πάνω απ’ όλα, ο βασικός ρόλος των δράσεων αυτών ήταν να δώσουν την ευκαιρία να εξετάσει κανείς έμμεσα και κριτικά τα πολιτικά θέματα της στιγμής, χρησιμοποιώντας, ωστόσο, την έννοια της περιβαλλοντικής κρίσης, η οποία δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από οποιαδήποτε ανοιχτή ιδεολογική διαπραγμάτευση, ακόμη και αν στόχος δεν είναι η προώθηση μιας πολιτικής λύσης. Σήμερα, θεωρώντας τη φύση ως το νέο μας χώρο εργασίας, μπορούμε να αναθεωρήσουμε τον τρόπο με τον οποίο εργαζόμαστε και ζούμε, τώρα που οι φορητοί υπολογιστές και το Διαδίκτυο έχουν κάνει πολλούς από εμάς ανεξάρτητους από ορισμένους χώρους εργασίας; Προσδοκούμε τον οραματισμό όχι ενός κτιρίου,

If we go back to the history of land art, environmental art brings forth a heritage that we can think of today to re-contextualize the theme of our project. Reacting to the “aesthetics of technology” of industrial civilization (which, of course, is not merely aesthetic), to the tight and in a way impenetrable White Cube of galleries and museums, artists of the postwar era didn’t approach the environment or nature as a *paysage intime* like the artists of the 19th c. but in a way escaped to nature and its forces.

Post 1968 counter-culture, technological innovation and the ecology debate were at the heart of a new radical trend which, from the second half of the 1960s onwards, has seen a host of artists, in different regional contexts, developing a multiplicity of ephemeral practices (performative and conceptual) as direct actions taking place, mainly, within the natural environments at the margins of the cities and recorded in photographic documents or as exposés of pollution through videos or postcards, graphic maps and visual cosmologies. It has also seen the recovery of local traditions and a recourse to organic materials, community associations or urban demonstrations with public involvement.

The importance of such actions lies in the reversed relationship between visibility and invisibility that they demonstrated. A pertinent example has been provided by Hans Hollein who with his *Mobiles Büro* (1969) would open a suitcase and remove an inflatable mobile office that could be set up anywhere at any given moment. The landscape is thus transformed almost imperceptibly, precisely because every hierarchy between humankind and nature is destroyed. But above all, the underlying role of these actions was to provide one with the opportunity to indirectly if critically examine the political questions of the moment – drawing, however, on the concept of environmental crisis which cannot be detached from any expressly ideological negotiation even if its aim is not that of promoting a political solution. Today, if we are to consider nature as our new workplace, can we revise the manner in which we work and live, now that portable computers and the Internet have rendered most of us independent of designated work areas? Do we aspire to visualize not a building but a Network faculty? Today’s experience appears to remain complex.

How do artists respond to processes of change, to modifications of the immediate environments of their daily lives, and to shifts that affect their own identities? Are we then to explore aspects of an alternative future or the poetical dynamics artists discover in the processes of social, cultural and political change?

In trying to approach Akamas as part of the public sphere, I have proposed a type of research that discreetly cuts across the boundaries of artistic categories and could potentially bring out the renewed relation between contemporary art and the public sphere more eloquently – against the backdrop of the natural environment of Akamas.

αλλά μιας σχολής του δικτύου; Η σημερινή εμπειρία φαίνεται ότι εξακολουθεί να είναι σύνθετη.

Πώς ανταποκρίνονται οι καλλιτέχνες στις διαδικασίες της αλλαγής, στις μεταβολές των άμεσων περιβαλλόντων της καθημερινής τους ζωής και αλλαγές που επηρεάζουν τις ίδιες τις δικές τους ταυτότητες; Θα εξερευνήσουμε, λοιπόν, όψεις ενός εναλλακτικού μέλλοντος; Ή την ποιητική δυναμική που ανακαλύπτουν οι καλλιτέχνες στις διαδικασίες της κοινωνικής, πολιτιστικής και πολιτικής αλλαγής;

Προσπαθώντας να προσεγγίσω και η ίδια τον Ακάμα ως μέρος της δημόσιας σφαίρας πρότεινα ένα είδος έρευνας που διαπερνά διακριτικά τα όρια των καλλιτεχνικών κατηγοριών και δυντικά μπορεί να αναδείξει πιο εύγλωττα την ανανεωμένη σχέση της σύγχρονης τέχνης με τη δημόσια σφαίρα –και με φόντο το φυσικό περιβάλλον του Ακάμα. Φέρνοντας μαζί καλλιτέχνες με διαφορετικό υπόβαθρο, από την αρχιτεκτονική μέχρι τις εικαστικές και τις παραστατικές τέχνες, ένας στόχος θα ήταν να εξεταστεί η θέση και ο ρόλος της *αίσθησης*, αυτή η σχολή της αντίληψης μέσω των αισθήσεων και της νόησης, στα αναδυόμενα μοντέλα της δημόσιας σφαίρας. Τα μοντέλα αυτά αντιπροσωπεύουν διαφορετικούς τρόπους πρόκλησης της κοινής λογικής μέσω αναδιατυπώσεων κοινού ενδιαφέροντος. Με την υπόθεση εργασίας ότι η τέχνη προσφέρει ένα μοναδικό πεδίο για τη διαμόρφωση της κάθε είδους δημόσιας σφαίρας σήμερα, στο πλαίσιο του Eco Art Project αρχικά αναρωτιόμουν: πώς αναθεωρείται η δημόσια σφαίρα αισθητικά (από την άποψη της μορφής, των μέσων, των υλικοτήτων και των ευαισθησιών) στη σύγχρονη τέχνη; Και πώς μια καλλιτεχνική δημόσια σφαίρα, και κυρίως μια φυσική, καταφέρνει να διαπερνά την πολιτική δημόσια σφαίρα;

Ως εκ τούτου, οι καλλιτέχνες κλήθηκαν να ανοίξουν ένα διάλογο με τα φυσικά και αστικά τοπία της περιοχής και να προτείνουν νέους τρόπους για την ανακάλυψη της περιοχής ως ενός συνεχούς, χωρίς να τίθενται δυαδικές διαιρέσεις ανάμεσα στη φύση και τον πολιτισμό, την πόλη και την ύπαιθρο, το δρόμο και το μονοπάτι, τον ντόπιο και τον ξένο, τον άνθρωπο και το ζώο, τα βότανα και τα κοπάδια, τη μέρα και τη νύχτα. Οι προσκεκλημένοι καλλιτέχνες κλήθηκαν να δημιουργήσουν στο πλαίσιο του Eco Art Project μια σειρά από έργα-αναθέσεις, τα οποία θα μπορούσε ενδεχομένως να γίνουν μορφές άσκησης σε πολυαισθητηριακές εμπειρίες και να παρέχουν τελικά τη δυνατότητα να φανταστεί κανείς το μέλλον στην περιοχή του Ακάμα τόσο ως κοινότητας και ως ανοικτού χώρου τέχνης. Η φυσική και κοινωνική αρχιτεκτονική της γης, η διάλυση των συνόρων της και των κοινοτήτων της, η αποκάλυψη κρυφών θέσεων και απόψεων, η δυναμική της γειννίας και της απόστασης και η αμφισβήτηση των εννοιών της μονιμότητας, της ιδιοκτησίας και του τόπου είναι θεωρητικά εργαλεία ή πιθανότητες. Οι επισκέπτες θα κληθούν να ανακαλύψουν όλα αυτά και ίσως κι ένα άλλο βλέμμα στον κόσμο.

Υποτίθεται, λοιπόν, ότι ασχολούμαστε με την κοινοτική ζωή και την κοινωνική συμμετοχή; Με την αρχιτεκτονική ουτοπία ή τον περιβαλλοντικό ακτιβισμό; Με το τοπίο σε όλες τις διαφορετικές ποικιλίες του –από την αισθητική στις κοινωνικές και οικονομικές πτυχές του; Αντιμετωπίζουμε, επομένως, έναν νέο κήπο γονιμοποιημένο πολιτιστικά, φυσικά και πνευματικά; Ή παίξαμε

Bringing together artists of different backgrounds, from architecture to the visual and performing arts, one aim would be to examine the place and role of *aisthesis*—the faculty of perception by the senses and the intellect—in emerging models of the public sphere. These models represent different ways to challenge common sense through reformulations of common concern. With the working hypothesis that art offers a unique realm for the configuration of every kind of public sphere today, I initially wondered in the framework of Eco Art Project: How is the public sphere rethought of aesthetically (in terms of forms, media, materialities and sensibilities) in contemporary art? And how does an artistic public sphere, and basically a natural one, succeed in permeating the political public sphere?

Therefore, the artists are invited to engage in dialogue with the urbannatural landscapes of the region and to propose new ways of discovering the territory as a continuum, without there being any dualistic divisions between nature and culture, city and countryside, street and path, local and foreigner, human and animal, herbs and herds, day and night. The artists invited to the Eco Art Project have been asked to create a series of specially-commissioned projects which could possibly become forms of engaging in multisensory experiences, eventually allowing one the possibility to imagine the future in the Akamas region as both a community and an open art space. The natural and social architecture of the territory, the dissolution of its boundaries and communities, the revelation of concealed positions and views, the dynamics of vicinity and distance and the challenging of the notions of permanency, ownership and space are all theoretical tools or possibilities. Visitors will be invited to discover all this and perhaps also a new outlook on the world.

Are we then supposed to deal with community living and social participation? With architectural utopia or environmental activism? With the landscape in all its different varieties—from the aesthetic to the social and economic aspects related to it? Are we going to confront a new garden with cultural, physical and spiritual cross-pollination? Or have we played an unknown game in a gamefield of stones, earth and trees? Is the public space about to be privatized or are we walking into an iconic tourist trap? Are we faced with ten artistic monologues or is this basically a broader project which as a whole is larger than the sum of its parts?

I know with certainty that what has finally transpired in Akamas through the Eco Art Project is a very good example of the definition and function of art in natural anthropogenic space when it takes into account space itself, its scale, tensions and hues. It is also a fine example of how a community, in this case the artistic one, and an artistic encounter can detect and utilize all the human dimensions of space. The invited artists have already undertaken in their past work conceptual research on nature, and have variously focused inter alia on ecological issues in their practices. They hail from different geographies and generations and maintain varied and complex, often subconscious relationships with the concept of sustainability. That’s why they

ένα άγνωστο παιχνίδι σε ένα πεδίο παιχνιδιού που αποτελείται από πέτρες, χώμα και δέντρα; Είναι ο δημόσιος χώρος που πρόκειται να ιδιωτικοποιηθεί ή ακολουθούμε μια εικονική παγίδα για τουρίστες; Αντιμετωπίζουμε δέκα καλλιτεχνικούς μονόλογους ή πρόκειται τελικά για ένα ευρύτερο έργο, που ως σύνολο είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των μερών του;

Έχω τη βεβαιότητα πως αυτό που τελικά συνέβη στον Ακάμα μέσω του Eco Art Project είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα για το τι σημαίνει και πώς λειτουργεί η τέχνη στο φυσικό και ανθρωπογενή χώρο, όταν λαμβάνει υπόψη της τον ίδιο το χώρο, την κλίμακά του, τις εντάσεις και τις αποχρώσεις του. Επίσης, είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα για το πώς μια κοινότητα, η καλλιτεχνική εν προκειμένω, και μια καλλιτεχνική συνάντηση βρίσκει και αξιοποιεί όλες τις ανθρωπινες διαστάσεις του τόπου. Οι προσκεκλημένοι καλλιτέχνες έχουν ήδη επικεντρωθεί στο παρελθόν σε οικολογικά ζητήματα με διαφορετικούς τρόπους και πρακτικές, μεταξύ άλλων θεμάτων βεβαίως. Προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και γενιές, και έχουν διαφορετικές, αλλά σύνθετες, συχνά ασυνείδητες, σχέσεις με την έννοια της αειφορίας. Αυτός είναι ο λόγος που μας πρόσφεραν τελικά διαφορετικές ιδέες σχετικά με τις αλληλεπιδράσεις με το οικοσύστημα, του Ακάμα ειδικότερα.

Η παρέμβαση του Hermann Pitz σηματοδότησε εκτεταμένα την περιοχή και το Eco Art Project: το *Forêt Sacrée* του, μια εκδοχή σύγχρονου μνημείου που δεν έχει τα χαρακτηριστικά μιας εντυπωσιοθηρικής μνημειακότητας, ανατρέπει τις συμβατικές ταξινομήσεις και εισάγει μια νέα σχέση με τα ιδεολογικά και νοητικά συστήματα που έχουμε συνηθίσει. Τα έργα, τοποθετημένα σε πέντε σημεία και με στοιχεία που ανακαλούν έναν φράχτη, μια σφραγίδα, η οποία φέρει τη μνήμη των σταγόνων της βροχής, και ένα σκονί στο που φτάνει στο χώμα, προσκαλούν τον θεατή να τα επισκεφτεί και να σκύψει κοντά τους σαν σε ένα μνήμα (τόσο κοντινό ετυμολογικά στο μνημείο). Είτε μέσα στην πλατεία των Αρόδων, είτε δίπλα στο νεκροταφείο, είτε στο στρατηγικό σημείο πάνω από το μελλοντικό Αστροπάρκο, είτε στην άκρη των γκρεμών με θέα τη θάλασσα, τα έργα-σύλολι του Hermann γίνονται ένα είδος κλειστού γράμματος που κάποιος έγραψε και σφράγισε. Ο αποδέκτης, καθένας που θα έρθει αντιμέτωπος με τα έργα, καλείται να ανοίξει το φάκελο και να τον διαβάσει ή ίσως και να αποτίσει φόρο τιμής: σε ποιον όμως; Στον κωδικοποιητή του έργου; Στις δυνάμεις της φύσης; Στους νεκρούς; Στον άγνωστο θεό; Ή στον άγνωστο στραιώτη; Στα ζωντανά αυτού του κόσμου; Στη μνήμη της ιδιωτικότητας που μέσα στο φυσικό περιβάλλον βρήκε ξανά το χώρο της;

Σ’ αυτήν εδώ την περιοχή του Ακάμα, που έχει διέλθει μια μετάβαση από μια αγροτική κατά βάση κατάσταση σε μια οικονομία πιο εξαρτημένη από τον τουρισμό, τα σήματα του Pitz ανακαλούν προ-αποικιακές έννοιες, ανιμιστικές πίστεις και πρακτικές της δημόσιας ιδιοκτησίας, και διευρύνουν τα όρια, αντί να τα τονίζουν εμφανικά, θέτοντας ζητήματα διαμοιρασμού, ιδιοκτησίας, κοινότητας και ιερότητας. Τα έργα του μετατρέπονται, τελικά, σε ένα γρίφο που ταλαντεύεται ανάμεσα στον μαγικό μυστικισμό και την θεσμική «φυσικότητα». Γίνονται τα μαγικό ραβδί που μπορεί να μεταμορφώσει τη σχέση του καθένα ξεχωριστά με τον τόπο, και ίσως και τον τόπο τον ίδιο.

have offered diverse insights into humanity’s interactions with the ecosystem, of Akamas in particular.

Hermann Pitz’s intervention has marked the area and Eco Art Project in an extensive manner: his *Forêt Sacrée*, version of a contemporary monument rid of the features of attention-seeking monumentality, reverses conventional classifications and introduces a new relation with the ideological and mental systems we have been accustomed to. Placed along five points and bearing the fragmented marks of a fence, a seal stained by raindrops, and a rope aground, they invited the spectator to visit them and lean over them as if over a sepulchral monument or *mnēma*, which in Greek is etymologically linked to the word *mnemeio*, monument. Either within the Arodes square or next to the cemetery, either at the strategic point over the forthcoming *Astropark*, either on the edge of the precipice looking at the sea, Hermann’s pillars become a kind of closed letter written and sealed by someone. The receiver, anyone faced with the artworks, is invited to open the envelope and read it or even pay homage – but to whom? The work’s codifier? The forces of nature, the dead, the unknown god, the unknown soldier, the living beings of this world, the memory of privacy that regains its space within the natural environment? In this specific area of Akamas that has endured a transition from a basically rural situation to a more tourism-dependent economy, Pitz’s markers are reminiscent of precolonial concepts, animistic beliefs and public ownership practices; instead of emphatically highlighting the limits, they expand them, raising questions of allocation, ownership, community and sanctity. His works turn to a riddle wavering between magical mysticism and institutional “naturalness”. They become the magic wand that can transform each and every person’s relation to space; perhaps space itself.

Along a similar vein, what does Velonis’ black construction, departing from morphological similarity with its adjacent stone construction, now a monument of the Arodes area, signify? His wooden sculpture, drawing inspiration from the preexisting architectural structure, is largely differentiated: the upper part of construction is missing, not only to signify lack and impossibility, but probably for the exact opposite aim: the quasi-steps are missing so that you can imagine them, mentally complete the work and become the creator of a new relation, not only to history but to anything that may be summoned by looking at the sky. If the distance to what consolidates the edge of the world is countless and immeasurable, Velonis creates the condition of measuring out of want. Want itself is a new residence or at least becomes the possibility of residing. Through them, Velonis ignites the requirements of concern and causes the failure of “appearance”; he allows it to exist by reshaping the very concept and sense of proximity. If God is inhabited or inhabits, this is a work of art that could as well invite God by shortening distances and retrieving not only the sense of (un) familiarity, but also questions on the memory of architecture: the new sculptural installation inquires of monumentalization and the Monument, of residence and residing the void, of being settled within History or the escape from it, the concept but also privacy within nature and collectivity along with the lat-

Ανάλογα, τι σηματοδοτεί αυτή η μαύρη κατασκευή του Βελώνη, που εκκινά από τη μορφολογική ομοιότητα με τη διπλανή του κατασκευή από πέτρα, μνημείο σήμερα της περιοχής των Αρόδων; Το ξύλινο γλυπτό του, που αντλεί την έμπνευσή του από την προϋπάρχουσα αρχιτεκτονική δομή (εξέδρα φόρτωσης κοφινιών με σταφύλια σε φορτηγά αυτοκίνητα), διαφοροποιείται σημαντικά: το πάνω μέρος της κατασκευής λείπει, όχι απλώς για να σημειώσει την έλλειψη και την α-δυνατότητα, αλλά τελικά για το ακριβώς αντίθετο μάλλον: τα δυνάμει σκαλοπάτια μοιάζει να λείπουν για να τα φανταστείς εσύ, να ολοκληρώσεις το έργο νοερά και να μπορέσεις να γίνεις εσύ ο δημιουργός μιας νέας σχέσης. Αν η απόσταση μέχρι αυτό που συνέχει τα πέρατα είναι αμέτρπη και απροσμέτρπη, ο Βελώνης δημιουργεί τη συνθήκη της προσμέτρησης μέσα από την έλλειψη. Η ίδια έλλειψη είναι μια νέα κατοικία, ή γίνεται τουλάχιστον η δυνατότητα της κατοίκησης. Μέσα από αυτές, ο Βελώνης πυροδοτεί τις προϋποθέσεις της ανησυχίας και προκαλεί την αποτυχία της «εμφάνισης», με άλλα λόγια επιτρέπει στην «εμφάνιση» να υπάρξει, αναδιαμορφώνοντας την ίδια την έννοια και την αίσθηση της εγγύτητας.

Αν κατοικείται ή κατοικεί ο Θεός, αυτό είναι ένα έργο που μπορεί και να τον προσκαλεί, απομειώνοντας τις αποστάσεις και επαναφέροντας όχι μόνο την αίσθηση της (αν)οικειότητας, αλλά και τα ερωτήματα της μνήμης της αρχιτεκτονικής: η νέα γλυπτική εγκατάσταση διερωτά για τη μνημείωση και το Μνημείο, την κατοικία και την κατοίκηση του κενού, την εγκατάσταση στην Ιστορία ή τη διαφυγή από αυτή, για την έννοια, αλλά και την αίσθηση της ιδιωτικότητας μέσα στη φύση και στη συλλογικότητα. Σε κάθε περίπτωση, αν η συντήρηση της αρχικής εξέδρας ήταν μια δωρεά του Κέντρου Γεωγραφικών Μελετών, το έργο του Βελώνη για το Eco Art μοιάζει να απευθύνεται στο Κέντρο Ανθρωπογεωγραφικών και πολλών άλλων Μελετών, αν αυτό υπήρχε.

Η φωτογραφική εγκατάσταση του Μαρίνου Τσαγκαράκη λειτούργησε ως ένα σήμα, με το οποίο το ανοίκειο εισέβαλε στο φυσικό τοπίο, δημιουργώντας μια ευεργετική ρωγή στην πρόσληψη της «φύσης» ως «φυσικής» και αμετάβλητης κατασκευής. Η χρήση δε της φωτογραφίας σε μεγάλη κλίμακα αντιπαράτέθηκε στη συνήθη, διαφημιστική συνήθως, χρήση της εικόνας, δίνοντας στην παρέμβαση έναν δυναμικό τόνο, που αλλάζει, ή έστω διαφοροποιείται όσο αλλάζει και η περιβάλλουσα φύση.

Η γλυπτική εγκατάσταση του Σταύρου Παναγιωτάκη, όπου οι ανθρώπινες μορφές εισάγουν την αίσθηση και την αμφιβολία της ισορροπίας, αξιοποιεί τις μυλόπετρες της περιοχής και σηματοδοτεί παιγνιωδώς μέρος των Αρόδων, προοικονομώντας ίσως ή εν μέρει λαμβάνοντας υπόψη και τον μελλοντικό σχεδιασμό της πλατείας που μπορεί να δημιουργηθεί.

Τα έργα, ωστόσο, ανοικτά στη φθορά του εξωτερικού περιβάλλοντος του Ακάμα, μπορούν πράγματι να εισαγάουν ή να δημιουργήσουν οποιαδήποτε σχέση με την έννοια της αειφορίας; Με λίγα μέσα όλα τους, δεν έχουν βέβαιη διάρκεια ζωής ή προδιαγεγραμμένη πορεία μέσα στο φάσμα της υλικής ζωής του φυσικού τοπίου. Κατά συνέπεια, πόση σχέση έχουν αυτά, και ειδικά οι (λιγότερο ή περισσότερο) εφήμερες δράσεις με την αειφορία;

ter’s capabilities in today’s context, clearly transposed through the land’s recent past. In any case, if the initial platform was a donation of the Center of Geographical Studies, Velonis’ work could be addressing to the Center of Anthropogeographical Studies, if that had ever existed.

Marinos Tsagkarakis’ photographic installation functioned as a sign through which the unfamiliar invaded the natural landscape, creating a beneficial crack in the reception of “nature” as a “natural” unalterable construction. At the same time, the use of photography in a large scale was juxtaposed with the usual, mostly advertorial, use of the image, lending the intervention a dynamic tone that changes or at least becomes differentiated in parallel to changes in the surrounding nature.

Stavros Panayiotakis’ sculptural installation, where human figures introduce the sense and the doubt of balance, utilizes the area’s millstones and playfully marks part of Arodes, perhaps prefiguring or partially taking into account the future planning of the square that may be created.

However, can the works, exposed to the attrition of Akamas’ external environment, really introduce or create any kind of relation with the concept of sustainability? All the works are built on plain media: their life-time is not guaranteed, they have no prescribed course through the spectrum of the natural landscape’s material life. As a consequence, to what extent do these, and especially (more or less) ephemeral actions relate to sustainability?

Rinos Stefanis’ participation has evolved into action: as a sequel to the artist’s *Praxeis*, (part of which remains unsolved in the archives of the Police’s Criminal Investigation Department), well-known in Cyprus, 49 “Soldiers-Targets” have been hidden in the wider Akamas area, from Pegeia to Cape Arnaouti, which until the year 2000 was being used by the British army as firing range and a field of military exercises. The hiding process was achieved with help from the local population – residents of Akamas, farmers, shepherds, fishermen, priests, intellectuals, friends of the artist, both well-known and unknown ones – whilst the concept initiated 25 years ago evolves according to Stefanis as an act of exorcism, a yearning to rid Akamas of a perturbed spirit. The “Soldiers-Targets”, situated along a trail in the area of the forthcoming *Astropark*, have conjured up an atmosphere of military field with the sniper perhaps hiding amongst us.

Horst Weierstall’s long-term interactive installation, eventually traced around a tree where the public was invited to interact with the work, altering its form and content, was also distinguished by its ephemeral character; but it potentially enclosed the anything but ephemeral memories and sensations recorded in the artist’s diaries, the images and texts he chose in order to create the new context of memory. From the photocopy of the cover of Francis Crick’s “What Mad Pursuit” to the old pictures of girls sewing the corners of the marital mattress for the wedding of Stamatia Papaverkiou in Pano Arodes in 1968 or those grinding wheat at the mill for the wedding’s *resin pilaf*,

Σε δράση εξελίχθηκε η συμμετοχή του Ρήνου Στεφανή: σε συνέχεια των γνωστών στην Κύπρο *Πράξεων* του καλλιτέχνη (μέρος της οποίων παραμένει ως ανεξικνίαστη υπόθεση στα αρχεία του Τμήματος Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων της Αστυνομίας), 49 «Στρατιώτες-Στόχοι» κρύφτηκαν στην ευρύτερη περιοχή του Ακάμα, από την Πέγεια μέχρι το Ακρωτήριο Αρναούτη, που μέχρι το 2000 χρησιμοποιούνταν από τον βρετανικό στρατό ως πεδίο βολής και ασκήσεων. Η απόκρυψη έγινε με τη βοήθεια του εντόπιου πληθυσμού –κατοίκων του Ακάμα, αγροτών, βοσκών, ψαράδων, ιερέων, διανοούμενων, φίλων του καλλιτέχνη, γνωστών και αγνώστων–, ενώ η ιδέα, που ξεκίνησε πριν από 25 χρόνια, εξελίσσεται κατά τον Στεφανή σαν μια πράξη εξορκισμού, μια επιθυμία να διωχτεί από τον Ακάμα ένα ανήσυχο πνεύμα. Ορισμένοι από τους «Στρατιώτες-Στόχους» που τοποθετήθηκαν κατά μήκος ενός μονοπατιού στην περιοχή του μελλοντικού Αστροπάρκου δημιούργησαν την ατμόσφαιρα ενός στρατιωτικού πεδίου, όπου ο σκοπευτής ίσως κρύβεται κάπου ανάμεσά μας.

Η διαδραστική εγκατάσταση του Horst Weierstall, που εντοπίστηκε τελικά γύρω από ένα δέντρο και όπου το κοινό προσκλήθηκε να αλληλεπιδράσει με το έργο και να αλλάξει τη μορφή και το περιεχόμενό του, επίσης διακρίθηκε από τον εφήμερο χαρακτήρα του. Περιέκλειε όμως δυνητικά τις καθόλου εφήμερες αναμνήσεις και αισθήσεις που καταγράφονται μέσα στα ημερολόγια του καλλιτέχνη, τις εικόνες και τα κείμενα που εκείνος επέλεξε για να δημιουργήσει το νέο πλαίσιο μνήμης. Από τη φωτοτυπία του εξωφύλλου του βιβλίου “What Mad Pursuit” του Francis Crick και τις παλιές φωτογραφίες κοριτσιών που ράβουν το κρεβάτι για το γάμο της Σταματίας Παπαβερκιού στις Πάνω Αρόδες το 1968 ή εκείνων που αλέθουν το σιτάρι στο μύλο για το ρέσιν του γάμου, μέχρι τα χειρόγραφα του καλλιτέχνη, το «Σημείο-Τόπος-Περιφέρεια» έγινε το Σημείο όπου συναντιόμαστε και η πέτρα αυτό το συμβολικό, σχεδόν μαγικό, αντικείμενο, η υλική διάσταση του οποίου αντανακλά όλες τις άπειρες δυνατότητες της τοποθέτησής της στο χώρο από το ανθρώπινο χέρι ή τις φυσικές δυνάμεις. Το έργο αυτό, αφιερωμένο στους ανθρώπους των Αρόδων, αποτέλεσε μια στιγμή μέσα στο χρόνο, όπου πολλές μικρές χειρονομίες ήρθαν να συναντήσουν τις δικές μας, κατοίκων, επισκεπτών και άλλων, που τιμούν ακόμη τις χειρονομίες, ειδικά εκείνες που δεν εγγράφονται στην Ιστορία, αλλά στην οικεία, προσωπική, βιωματική ιστορία που ζει ο καθένας μας.

Ακριβώς με τις ίδιες ποιότητες, τις ποιότερες εκείνες που αποδίδουν τιμή στις στιγμές και στα πρόσωπα, λειτούργησε και ο Mimmo Rubino, ο οποίος ονειρεύτηκε να μπορέσει να ποτίσει ένα σημείο της γης του Ακάμα, δίπλα σε μια μάντρα και πάνω σε μια απότομη πλαγιά, ώστε να διατηρήσει την ευφορία του εδάφους ακόμη και σε περίοδο ξηρασίας. Μια ευθεία πράσινη γραμμή, που ενδεχομένως δημιουργηθεί κάτω από τον καυτό ήλιο, θα αποτελέι όχι απλώς ένα οπτικό παράδοξο, αλλά την υλοποίηση μιας όψης της ουτοπίας, του αδύνατου και του «αφύσικου» μαζί, όπως μόνο ένας καλλιτέχνης θα μπορούσε να έχει σκεφτεί και κάνει. Ο Rubino βρήκε έτοιμη μια δεξαμενή που με λίγη βοήθεια από τους νέους του φίλους θα μπορούσε να εξυπηρετήσει. Την δεξαμενή αυτή ευλόγησε ο παπάς της περιοχής, κι αυτή η ευλογία έβαλε το στοιχείο του ζωντανού βιώματος μέσα σε μια δράση, όπου δεν έχει καμία σημασία αν χρειάζεται σι’ αλήθεια δόση θρησκευτικότητας, παρά ίσως ζωτική ένεση πνευματικότητας: η διάδραση ανάμεσα σ’

and the artist’s manuscripts, the “Point-Place-Periphery” became our meeting Point; and the stone became this symbolic, almost magic object, the material dimension of which reflects the infinite possibilities of its placement in space by a human hand or the forces of nature. This particular work, dedicated to the people of Arodes, has been a moment in time where several small gestures have joined ours – by residents, visitors and others still honouring gestures, particularly those inscribed not in History but in the familiar, personal, experiential story lived by each and every one of us.

With precisely the same qualities, those paying homage to moments and persons, did Mimmo Rubino function in his quest to water a point of Akamas land next to a pen over a precipitous slope in order to preserve the fertility of the ground even during a period of drought. A straight green line that can possibly take shape under the scorching sun, will constitute not only a visual paradox but also the materialization of an aspect of utopia, of the impossible and the “unnatural” together, in a way only an artist would have conceived of. Rubino came upon a tank which could be of service with some help from his new friends. The tank was blessed by the area’s priest, with the blessing adding the element of living experience to an action where it is of absolutely no significance whether perhaps a vital injection of spirituality rather than a dose of religiosity is what is really required: the interaction between a priest and an artist, without any other descriptions of what separates or unites them, has in itself become that performative event that joined them there, along with the work that had been there (even if it shall never exist in reality), to all of us who had been present but also to all those who might at any given time find themselves in Rubino’s space. This performance, along with the outcome of the artist’s action, if it ever occurs, will provide a living gesture within the natural environment, a gesture that no matter how iconic it appears today, it has clearly existed in space and time, cutting across genres, materials, media, but also the very words describing works and things.

A participatory act of “landscape sculpture” using as core material the human body but also the rich cultural heritage of the land has also been set up by *Geopoetics* (Antonis Antoniou, Anna Tzakou, Marios Hadjiprokopiou). The group’s intention was for performers and spectators alike to create a new narrative for the space where “the memories of the landscape and of history compose a geology of natural and cultural traumas”. In an exercise of physical archaeology, their work was called upon to face the *faits accomplis* of a territory’s ruptures, separations or unions, actions, possibilities and impossibilities through the action orchestrated as an overall narrative of the love story between a Turkish Cypriot man and a Greek Cypriot woman, the story of the small streets in Arodes, the power of words and their sharing, as well as the reverberation of all the above in Akamas today as part and memory of the land.

As a whole, the interventions entered into a dialogue with the givens of specific locations and contexts, bringing out the area’s vivid wealth and triggering the viewers’ alertness within the natural and at the same time historical hence political

έναν παπά και έναν καλλιτέχνη, χωρίς άλλες περιγραφές αυτών που τους χωρίζουν ή τους ενώνουν, έγινε από μόνη της το παραστασιακό εκείνο γεγονός που τους ένωσε εκεί, μαζί με το έργο που υπήρξε εκεί (ακόμη κι αν δεν υπήρξε ποτέ στην πραγματικότητα), μαζί με όλους εμάς που υπήρξαμε παρόντες, αλλά και μαζί με όλους όσους βρεθούν ανά πάσα στιγμή στον τόπο του Rubino. Η performance αυτή, μαζί με το αποτέλεσμα της δράσης του καλλιτέχνη θα έχουν αποτελέσει μια ζωντανή χειρονομία μέσα στο φυσικό περιβάλλον, μια χειρονομία που όσο κι αν δείχνει σήμερα εικονική, υπήρξε σαφώς μέσα στο χώρο και τον χρόνο, διασχίζοντας είδη, υλικά, μέσα, αλλά και τις λέξεις τις ίδιες που περιγράφουν έργα και πράγματα.

Μια συμμετοχική δράση «γλυπτικής τοπίου», με κεντρικό υλικό το ανθρώπινο σώμα, αλλά και την πλούσια πολιτισμική κληρονομιά του τόπου, έστησε και η ομάδα της *Γεωπονητικής* (Αντώνης Αντωνίου, Άννα Τζάκου, Μάριος Χατζηπροκοπίου). Πρόθεση ήταν να δημιουργήσουν περφόρμερς και θεατές μια νέα αφήγηση για τον τόπο, όπου «οι μνήμες του τοπίου και της ιστορίας συνθέτουν μια γεωλογία φυσικών και πολιτισμικών τραυμάτων». Σε μια άσκηση ενσώματης αρχαιολογίας, το έργο τους κλήθηκε να αντιμετωπίσει δεδομένα ρήξεων, χωρισμών ή ενώσεων, ενέργειες, δυνατότητες και α-δυνατότητες ενός τόπου, μέσα από τη δράση που ενορχηστρώθηκε ως συνολική αφήγηση πάνω στην ιστορία αγάπης ενός Τουρκοκύπριου και μιας Ελληνοκύπριας, στην ιστορία των μικρών δρόμων στις Αρόδες, στη δύναμη των λέξεων και το μοίρασμά τους, καθώς και στην αντίληψη όλων αυτών σήμερα πάνω στα σώματά μας και στον Ακάμα, ως μέρος και μνήμη του τόπου.

Στο σύνολό τους οι παρεμβάσεις συνδιαλέχθηκαν με τα δεδομένα συγκεκριμένων σημείων και συμφραζομένων και ανέδειξαν τον ζωντανό πλούτο της περιοχής, προκαλώντας την εγρήγορση των θεατών μέσα στο φυσικό και ταυτόχρονα ιστορικό, άρα και πολιτικό πεδίο. Μέσα σ’ ένα τοπίο που θα αλλάζει διαρκώς, ακολουθώντας τον κύκλο της ζωής της φύσης, τα καλλιτεχνικά έργα του Eco Art Project οδηγούν σε ένα νέο ταξίδι, σε καινούριες διαδρομές, ανατοποθετούν το σώμα μας μέσα στο πολιτισμικό παρελθόν και παρόν και αναδιατάσσουν τις σχέσεις με το φυσικό τοπίο. Το φυσικό αυτό τοπίο, που εμπεριέχει όλες τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, τις προθέσεις και τις δυνατότητες, αλλά και την αίσθηση του διαχωρισμού, του αποχωρισμού και του εκτοπισμού, έγινε ένα ανοικτό εργαστήριο: όχι απλώς κατασκευών, αλλά κυρίως σχέσεων. Σχέσεων μέσα στον μεγάλο κήπο που είναι ο Ακάμας.

«Ας καλλιεργήσουμε τον κήπο μας» είναι ένα απόσπασμα από την τελευταία φράση του κλασικού μυθιστορήματος του Βολταίρου *Candide*. Αυτή η φράση συνοψίζει την κοσμοθεωρία ενός παλιού αγρότη που ο Candide συναντά στην Istanbul (Κωνσταντινούπολη), αφού έχει ταξιδέψει σε ολόκληρο τον κόσμο σε αναζήτηση της ευτυχίας. Υποδηλώνει επίσης μια εναντίωση στους σύγχρονους τρόπους ζωής, οι οποίοι παράγουν κατά κήριο λόγο την ταχύτητα. Η προστακτική «ας» προσδοκά την από κοινού ενέργεια, ενώ ο «κήπος» και το «καλλιεργούμε» οδηγούν σε μεταφορικές χρήσεις των λέξεων, και άρα αντιλήψεων: ο «κήπος» υπονοεί το άμεσο περιβάλλον μας, την (εσωτερική και εξωτερική) ζωή μας και τις σχέσεις μας. Ομοίως, το ρήμα «καλλιεργούμε»

landscape. Within an ever-changing locus that follows the cycle of nature’s life, the works of the Eco Art Project lead to a new journey and novel itineraries, re-placing our body within the cultural past and present, and rearranging our relations with the natural landscape. This natural landscape, which contains all anthropogenic interventions, intentions and possibilities, but also the sense of segregation, separation and displacement, became an open workshop – not only of constructions but mainly of relations; relations within the great garden that is Akamas.

“Let us cultivate our garden” is a quote from the last sentence of Voltaire’s classic novel *Candide*. This sentence epitomizes the worldview of an old farmer who Candide meets in Istanbul (Constantinople), after traveling the world in pursuit of happiness. It also holds an objection against contemporary lifestyles which primarily generate speed. The imperative of the verb “let” in the title anticipates acting together, while “garden” and “cultivate” conjure up metaphorical uses of the words, i.e. of conceptions: “garden” implies our immediate environment, our (internal and external) life and relationships. Likewise, the word “cultivate” involves the acts of humbly developing, shaping and transforming, even preparing a future which is in harmony or at least in consent with nature.

The astounding potential of art has, if anything, added to our sense of uncertainty. The Eco Art Project could perhaps have been an attempt to approach questions through art—if only to confront our inability to find satisfactory answers. But this would not suffice. What does suffice is the possibility opened up for us by the artworks and the artists, to relive the natural and anthropogenic environment of the area in a different way: a way that recalls the memory of specific locations, history and architecture, whilst yearning to travel across a space either foreign or our own, familiar or unfamiliar, every day and every different hour, when the sun rises or when it sets inside or outside of us; a way that converts the morphology of space into cultural and emotional geology and eventually makes a new map. Our own map. What does it mean to be led astray by such a new map, or even to be taken “off-road,” for instance by a GPS? What does it mean to live with the memory of a murder or a war, with the memory of the neighbours who became immigrants or of the settlers next door? Is art offering ways of abandoning a scripted space or a cognitive scheme, reflexively inducing a cognitive crisis, an experience of ontological groundlessness? And what will then be the next refuge for complexity and resilience?

Even if such a refuge is inexistent, the works will still be there. And if the wind blows or rain falls and their material dimension is brought to an end, the gestures will still remain inscribed in the memory, the experience and this printed catalogue meant to slightly prolong memory. Extending thanks to Daniella Pistenti Mouyannou and Susan Vargas – but mostly to Kostis Velonis, Stavros Panayiotakis, Hermann Pitz, Mimmo Rubino, Rinos Stefani, Marinos Tsagkarakis, Horst Weierstall, Marios Hadjiprokopiou with Antonis Antoniou and Anna Tzakou, I do wish that the “common ground” that Akamas has been

αφορά τις δράσεις της ήπιας ανάπτυξης, διαμόρφωσης και μεταβολής, ακόμη και της προετοιμασίας ενός μέλλοντος που είναι σε αρμονία ή τουλάχιστον σε συναίνεση με τη φύση.

Η εκπληκτική δυνατότητα της τέχνης έχει, αν μη τι άλλο, προσθέσει υλικό στην αίσθησή μας της αβεβαιότητας. Το Eco Art Project μπορεί ενδεχομένως να ήταν μια προσπάθεια να προσεγγίσουμε τα ερωτήματα μέσα από την τέχνη, έστω και μόνο για να αντιμετωπίσουμε την ανικανότητά μας να βρούμε ικανοποιητικές απαντήσεις. Αυτό όμως δεν θα ήταν αρκετό. Αυτό που είναι αρκετό είναι η δυνατότητα που μας ανοίγουν τα έργα και οι καλλιτέχνες να ξαναζήσουμε το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής με έναν άλλο τρόπο: με έναν τρόπο που ανακαλεί τη μνήμη συγκεκριμένων σημείων, την ιστορία, την αρχιτεκτονική, αλλά αποζητά και την περιήγηση σε έναν τόπο ξένο ή δικό μας, οικείο και ανοίκειο, κάθε μέρα και κάθε διαφορετική ώρα, όταν ο ήλιος ανατέλλει ή δύει, μέσα μας και έξω μας. Με έναν τρόπο που μετατρέπει τη μορφολογία του τόπου σε πολιτισμική και συναισθηματική γεωλογία και τελικά φτιάχνει έναν καινούριο χάρτη: τον δικό μας χάρτη. Τι σημαίνει να αφεθεί να παρασυρθεί κανείς από έναν τέτοιο καινούριο χάρτη ή και να οδηγηθεί εκτός χάρτη, όπως θα συνέβαινε με ένα GPS; Τι σημαίνει να ζει κανείς με τη μνήμη ενός φόνου ή ενός πολέμου, με τη μνήμη των γειτόνων που έγιναν μετανάστες ή των εποίκων που είναι στη διπλανή πόρτα; Προσφέρει ίσως η τέχνη τρόπους να εγκαταλείπει κανείς ένα προδιαγεγραμμένο χώρο ή ένα γνωστικό σχήμα, γεγονός που αντανακλαστικά εισάγει μια γνωστική κρίση, μια εμπειρία οντολογικής αβασμιότητας; Και ποιο θα είναι τότε το επόμενο καταφύγιο για την πολυπλοκότητα και την ανθεκτικότητα;

Ακόμη κι αν τέτοιο καταφύγιο δεν υπάρχει, τα έργα θα είναι εκεί. Κι αν ο αέρας φυσήσει ή πέσει βροχή και η υλική τους διάσταση έχει τέλος, οι χειρονομίες θα μείνουν. Στη μνήμη, στο βίωμα και στον τυπωμένο αυτό κατάλογο, που στόχο έχει να συντηρήσει τη μνήμη λίγο παραπάνω. Ευχαριστώντας πρωταρχικά την Ντανιέλλα Πιστέντη Μούγιαννου και την Σούζαν Βάργκας, κυρίως όμως τον Κωστή Βελώνη, τον Σταύρο Παναγιωτάκη, τον Hermann Pitz, τον Mimmo Rubino, τον Ρίνο Στεφανή, τον Μαρίνο Τσαγκαράκη, τον Horst Weierstall, τον Μάριο Χατζηπροκοπίου με τον Αντώνη Αντωνίου και την Άννα Τζάκου, εύχομαι ο «κοινός τόπος» που αποτέλεσε για όλους μας ο Ακάμας μέσω του Eco Art να διευρυνθεί και να πλουτίσει τον προσωπικό χάρτη και κήπο του καθένα ξεχωριστά, σ’ αυτόν τον τόπο που κάποτε γνώρισε Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους να μιλούν συχνά την ίδια γλώσσα και να κατοικούν μαζί στην Ιστορία με όλους τους τρόπους που μπορεί να κατοικήσει κανείς τον Τόπο. Τουλάχιστον ας γίνουν τα έργα του Eco Art η αφορμή να ξανακοιτάξει και να ξαναζήσει κανείς την περιοχή με τόση περιέργεια όσο το μικρό παιδί της φωτογραφίας που για πρώτη φορά στη ζωή του έπιασε χάρτη στα χέρια του, σ’ αυτόν εδώ τον τόπο.

Θούλη Μισιρλόγλου
Ιστορικός τέχνης,
Επιμελήτρια Eco Art Project

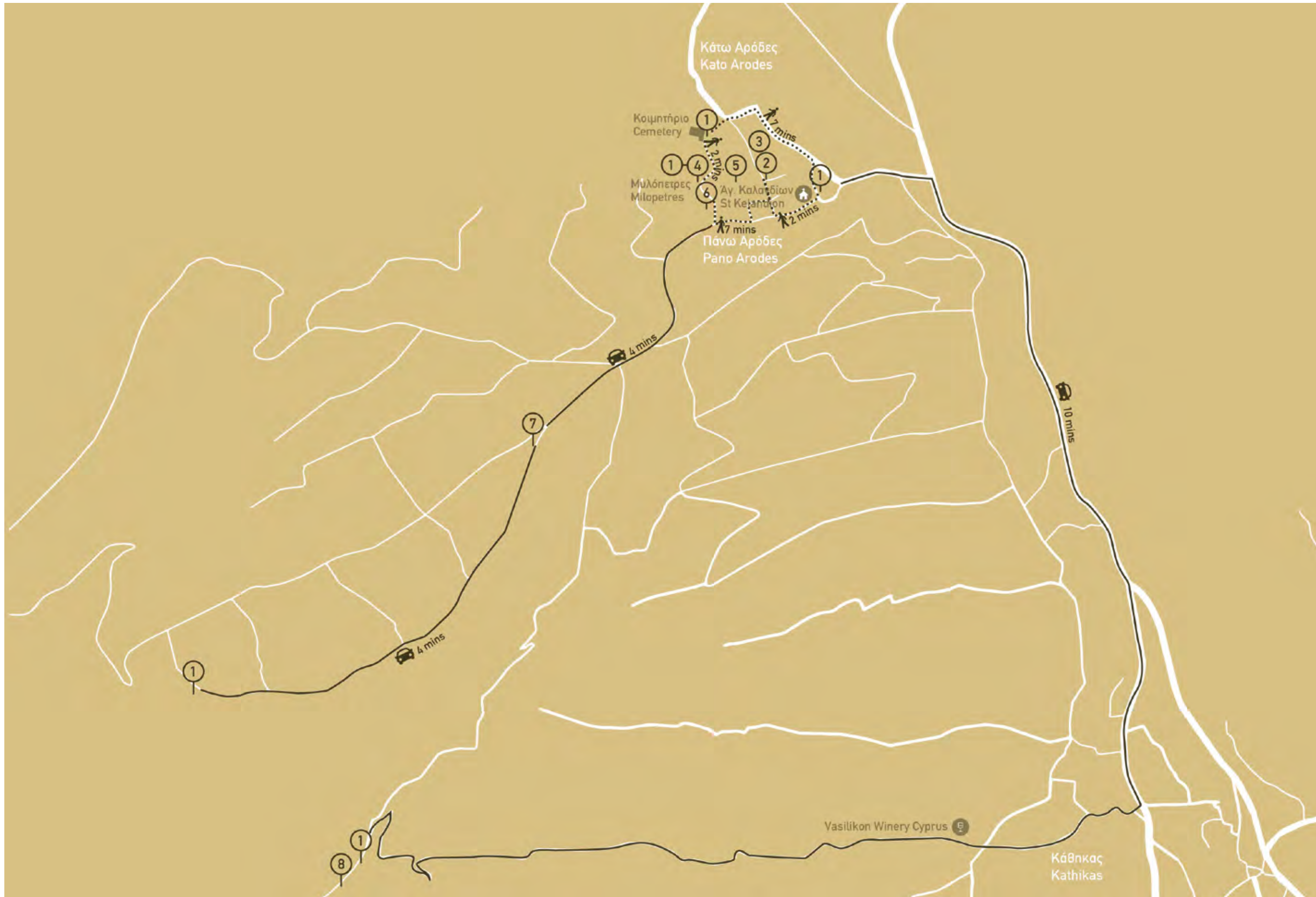
for all of us through the Eco Art Project be expanded and enrich the personal map and garden of each and every one of us, in this land where there was a time when Greek Cypriots and Turkish Cypriots often spoke the same language and dwelled in history together in every possible way in which someone can inhabit Space. If anything, let the artworks of the Eco Art Project provide occasion for one to relook and relive the area as curiously as the small child in the photograph, shown to hold his first ever map in this very land.

Thouli Misirloglou
Art Historian, Eco Art Project Curator

Translated from Greek by the author
Despina Pirketti

- 1 Hermann Pitz**
 Ιερό Δάσος (Forêt Sacrée)

Hermann Pitz
 Forêt Sacrée
- 2 Horst Weierstall**
 Σημείο, τόπος, περιφέρεια... Εδώ συναντιόμαστε (Προς μια γεωλογία της μνήμης)

Horst Weierstall
 Point, place, periphery... Here we meet (Towards a geology of memory)
- 3 Σταύρος Παναγιωτάκης**
 Ισορροπιστές

Stavros Panagiotakis
 Equilibrists
- 4 Ομάδα 'Γεωποιητική'**
 Εν με το γυρίν

Geopoetics' Group
 En me to girin (By Turn)
- 5 Μαρίνος Τσαγκαράκης**
 Enter the Human Jungle

Marinos Tsagkarakis
 Enter the Human Jungle
- 6 Ρίνος Στεφανή**
 Hiding Endemic Targets

Rinos Stefani
 Hiding Endemic Targets
- 7 Κωστής Βελώνης**
 Platform Escape Plan

Kostis Velonis
 Platform Escape Plan
- 8 Μίμμο Ρουβίνο**
 Η γραμμή του νερού

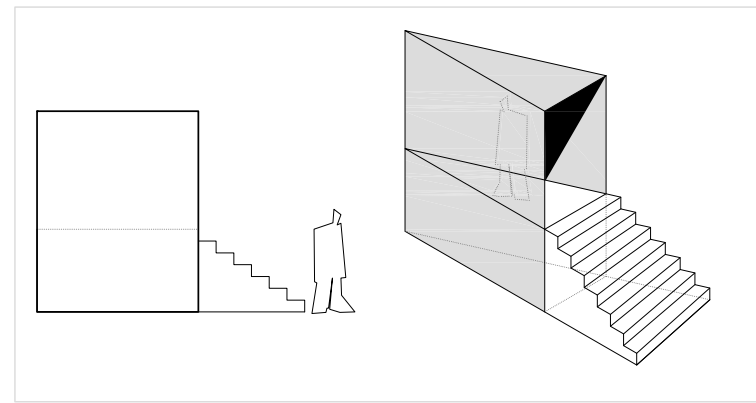
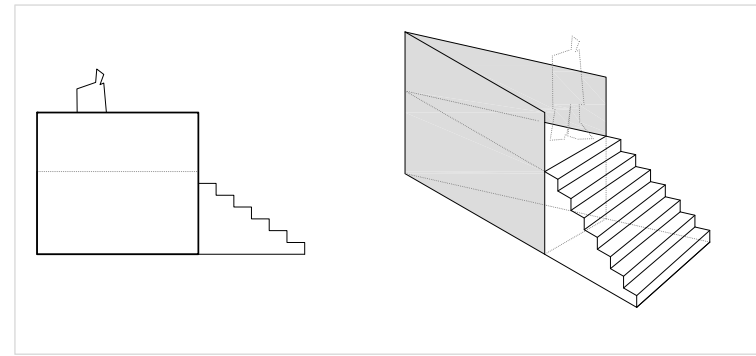
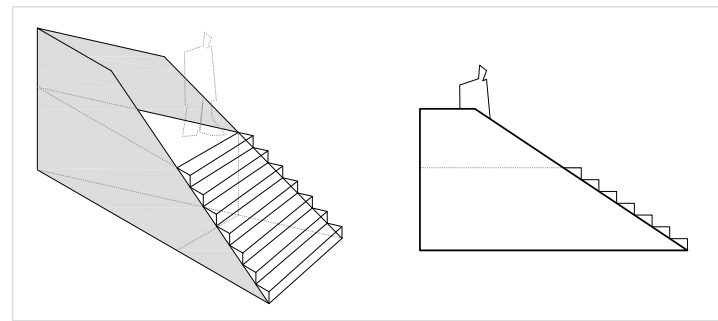
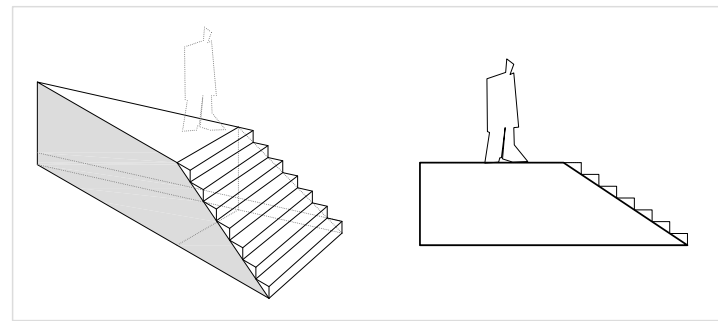
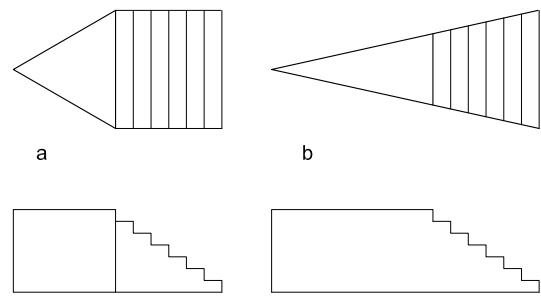
Mimmo Rubino
 The Water Line

Κωστής Βελώνης / Kostis Velonis
Platform Escape Plan

Ένα καινούριο γλυπτό διαλέγεται με μνημείο της περιοχής των Αρόδων και προτείνει νέα συμφραζόμενα για μια όψη της τοπικής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και της Ιστορίας.

A new sculpture in dialogue with an existing monument of the area that recontextualises the local architectural heritage and history.

Architectural design: Leda Lycourioti

Γεωποιοτική | Geopoitiki

En me to gyrin | En me to girin (By Turn)

Μια συμμετοχική περιπατητική περφόρμανς 'γλυπτικής τοπίου', με κεντρικό υλικό το ανθρώπινο σώμα, που παίρνει τη μορφή άσκησης ενσώματης αρχαιολογίας. Μια νέα αφήγηση για τον τόπο, όπου οι μνήμες του τοπίου και της ιστορίας συνθέτουν μια «γεωλογία φυσικών και πολιτισμικών τραυμάτων».

A walking participatory performance of 'landscape sculpture' with the human body as the main material, which takes the form of an exercise of embodied archaeology. A new narrative about the place where the memories of the landscape and history make up "a geology of physical and cultural wounds".

En me to gyrin¹

Meeting balances wandering
Julia Kristeva

Fields of orange trees and carob trees. April tearing through the ground. The quarry. The sea surging forward. The house of the exiled Tefkros Anthias. The love between Hassan and Hambou. Bilingual prayers. Their shared sound. Their shared grave.

In the context of EcoArt Pafos 2017, *Geopoetics* group creates an action of "landscape sculpture", having the human body as its core material. Through a participatory route between the villages of Droushia and Androlykou, performers and spectators partake of the parallel narratives of the place in order to craft a new narration that exceeds such narratives. The memories of the landscape and of history compose a geology of natural and cultural wounds. At this particular point in spring, the action sets forth akin to an exercise in corporeal archaeology to delve into successive layers of ruptures, separations, boundaries – transubstantiating them into a unifying present of encounter and transfiguration.

¹ Idiomatic expression of Pafos, equivalent to "there is a time for everything" and "every man in his own order".

En me to gyrin¹

Η συνάντηση ισορροπεί την περιπλάνηση
Julia Kristeva

Χωράφια με πορτοκαλιές και χαρουπιές. Ο Απρίλης που σχίζει το χώμα. Το λατομείο. Η θάλασσα που επελαύνει. Το σπίτι του εξόριστου Τεύκρου Ανθία. Η αγάπη του Χασάν και της Χαμπούς. Οι δίγλωσσες προσευχές. Ο κοινός τους ήχος. Ο κοινός τους τάφος.

Η ομάδα *Γεωποιοτική* δημιουργεί μια δράση 'γλυπτικής τοπίου', με κεντρικό υλικό το ανθρώπινο σώμα. Μέσω μιας συμμετοχικής διαδρομής, περφόρμερς και θεατές κοινωνούν τα παράλληλα αφηγήματα του τόπου, με στοχο να δημιουργήσουν μια νέα αφήγηση που τα υπερβαίνει. Οι μνήμες του τοπίου και της ιστορίας συνθέτουν μια γεωλογία φυσικών και πολιτισμικών τραυμάτων. Μέσα στη χρονική συγκυρία της άνοιξης, η δράση εκκινεί ως άσκηση ενσώματης αρχαιολογίας για να εμβαθύνει σε αυτά τα αλληπάλληλα στρώματα ρήξεων, χωρισμών, συνόρων, μετουσιώνοντάς τα σε ένα ενωτικό παρόν συνάντησης και μεταμόρφωσης.

¹ Ιδιωματική έκφραση της Πάφου, ανάλογη των "κάθε πράγμα στην ώρα του" ή "του καθενός έρχεται η ώρα".

Επιπέραμε μαζί έρπιαμέρ μαζί
Ένα πράγμα να
το χυρής ρύχταρ μέραρ
Ένν ννα
το αγανήσεϊς
We lived together slept under the same roof
When you see someone day in day out
you will love her
Beraber yaşadıg amı şati altında uyardıg
birisi gün içinde gün sonunda
gördüğünde bayıldın

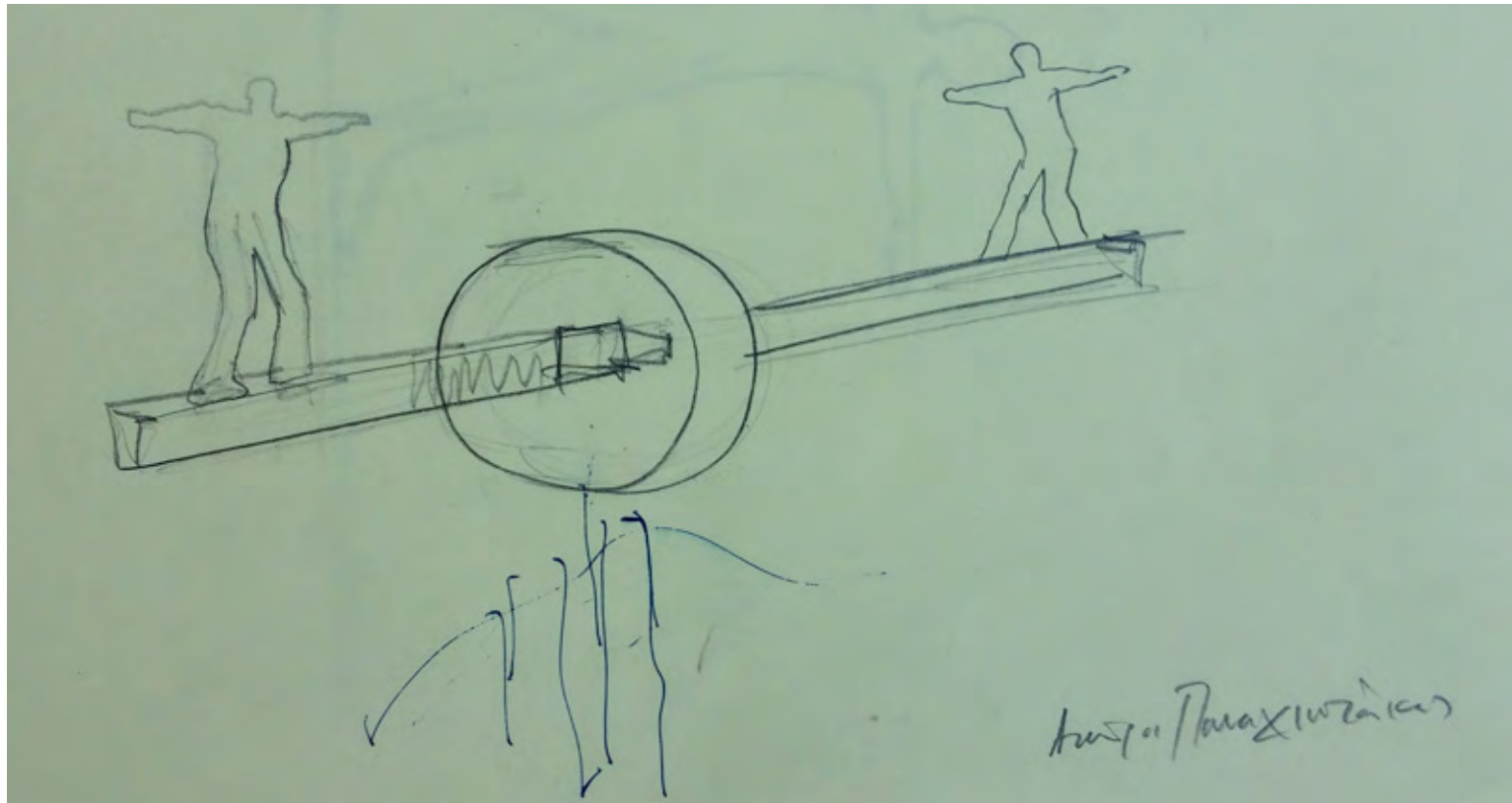

Σταύρος Παναγιωτάκης | Stavros Panagiotakis
Ισορροπιστές | Equilibrists

Γλυπτική εγκατάσταση όπου η ανθρώπινη μορφή εισάγει την αίσθηση και την αμφιβολία της ισορροπίας.

A sculptural installation wherein the human form introduces the sense and the question of balance.

Ρήνος Στεφανή / Rinos Stefani
Hiding Endemic Targets

49 στρατιωτικοί στόχοι κρύβονται με τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στην ευρύτερη περιοχή του Ακάμα, σε μια συνέχεια των Πράξεων του καλλιτέχνη.

49 military targets are hidden with the participation of the local population in the area of Akamas, a continuation of the artist's *Praxeis*.

Participants in the work "Hiding Endemic Targets" of Rinos Stefani:

Pambis Anayiotos, Charalambos Bakirtzis, Demetra Papanikola- Bakirtzis, Charis+Valentina Karagiannis, Susan Vargas, Father Charalambos, Christos Charalambous, Erica Charalambous, Michalis Chimarrides, Fotini Christodoulou, Marianna+Aphrodite Constanti, Andreas Constantinou, Eleni Demetriou, Vassos+Eleftheria Demetriou, Yiannos Economou+Galina Dimova, Annie Erotokritou+Daphne Metaxa+Lara Paci, Andreas+Thea Evlavlis, Christos Foukaras+Mariam Suhanova, Katerina Foukara+Arsenty Lysenkov, Giorgos Georgiou, Akis+Miria Ioannou, Andreas Ioannou, Yiannis+Galia Ioannou, Nikos Iordanou + Sylvia Nikolaidis, Voulla Kokinou, Evagoras Karagiorgis, Giorgos+Olympia+Odysseas Lazoglou+Klitsa Antoniou, Ricardo+Sylva Lopez, Petros Mavros, Ergenc Mehmet+Phytuoulla Polydorou, Costas+Daniella Mouyiannou, Christiana Mouzouri, Costas+Phytuoulla Neophytou, Peter+Aristi Neophytou, Zinon Neophytou, Chryso Onisiforou + Yiannis Kyriakou, Paschalis Papapetrou, Nikolis Peyiotis, Antonis Pillas, Yiannis + Maro Roidis, Thanos Savvides, Michalis Scoullou, Mikis Siannis+Eleni Vretou, Stelios+Angela Sofokli, Charalambos I. Stefani, Rinos + Aris+ Orestis Stefani + Susan Vargas, Spyros Stefani, Demetris +Andreas Symeou, Savvas Tamamounas, Savvas Tsartellaris, Anna Yiannakou, Georgos Yiannikos+Chiaki Kamikawa

Μαρίνος Τσαγκάρης | Marinos Tsagkarakis

Enter the Human Jungle

Φωτογραφική εγκατάσταση όπου το ανοίκειο εισβάλλει στο φυσικό τοπίο και αναδεικνύει τις εντάσεις ανάμεσα στο φυσικό και το τεχνητό στοιχείο.

A photographic installation where the estranged invades the natural landscape, highlighting the tension between the natural and the artificial.

Hermann Pitz
Ιερό Δάσος | Forêt Sacrée

Ένα σύγχρονο μνημείο σε πέντε σημεία, που σηματοδοτεί τον φυσικό χώρο σαν μαγικό ραβδί, προσκαλεί τους πεζούς και θέτει ζητήματα ορίων, ιδιοκτησίας, ιερότητας, διαμοιρασμού.

A contemporary monument consisting of identical pales, marking five locations of the protected natural resort in the way of a magic wand. Matching with the close-up perception of pedestrians, brings forth issues of borders, of property, of sacredness, of sharing.

Mimmo Rubino

Η γραμμή του νερού | The Water Line

Με υλικά συμβατικής ύδρευσης και αυτοσχέδιες πρακτικές, που λειτουργούν ήδη στον τόπο, μια πράσινη γραμμή χλωρίδας ενδέχεται να δημιουργηθεί μέσα από την καλλιτεχνική χειρονομία, που διαχέει το νερό συστηματικά στο έδαφος μέχρι και το τέλος του καλοκαιριού.

With makeshift materials and watering practices, that already operate temporarily in the place, a green plant line may be created through the artistic gesture that diffuses water systematically to the ground till the end of summer.

Horst Weierstall

Σημείο, τόπος, περιφέρεια... Εδώ συναντιόμαστε (Προς μια γεωλογία της μνήμης) |
Point, place, periphery... Here we meet (Towards a geology of memory)

Μια διαδραστική εγκατάσταση διαρκείας γύρω από ένα δέντρο, όπου το κοινό προσκαλείται να αλληλεπιδράσει με το έργο και να αλλάξει τη μορφή και το περιεχόμενό του βάσει οδηγιών.

An interactive durational installation around a tree, where the audience is invited to interact and alter the form and content according to instructions.

Map of Cyprus on handwoven carpet from Paphos

Map of Cyprus on handwoven carpet from Paphos

Page from diary 8.5.2016 Akamas

Stone and photo(Kato Arotos)

Hand and Stone

Hand and Stone

Page from diary 8.5.2016 Akamas

INSTRUCTIONS FOR VISITORS

FIND THE CALENDAR BOOK AND THE PAGE OF YOUR BIRTH DATE
 DRAW AND (OR) WRITE A LINE OF COMMENT. RELATE IT TO
 POINT, PLACE, PERIPHERY
 - HERE WE MEET -

SIGN AND DATE YOUR ENTRY
 AND PLACE THE STONE ON YOUR PAGE.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

ΒΡΕΣΤΕ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ ΤΩΝ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΣΑΣ
 ΣΧΕΔΙΑΣΤΕ ΚΑΙ (Η) ΓΡΑΨΤΕ ΕΝΑ ΣΧΟΛΙΟ (ΜΙΑ ΓΡΑΜΜΗ) ΕΥΧΕΤΙΣΤΕ ΤΟ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ, ΤΟΠΟΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
 - ΕΔΕ ΣΥΝΑΝΤΙΑΜΑΣΤΕ -

ΥΠΟΓΡΑΨΤΕ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΟ ΣΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΤΕ ΤΗΝ ΠΕΤΡΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ ΣΑΣ.

ACKNOWLEDGEMENT CREDITS

PUBLICATIONS:

ARISTOTELES ÜBER DIE WELT RECLAM VERLAG
 ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ: ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ
 FRANCIS CRICK: WHAT MAD PURSUIT
 BASIC BOOKS PERSEUS BOOKS
 HELEN C. JOHNSON THE COPTIC GALES OF THE
 EASTERN MEDITERRANEA
 CYPRIN ORIENT AND OKZIDENT: MATTHES & SEITZ, MUNICH
 EXCERPTA CYPRIA NOVA BY GILLES GRIVAUD, NICOSIA 1990

PHOTOS:

WIKI FILE: THE EARTH SEEN FROM APOLLO-17.JPG
 SOURCE MATERIAL: HORST WEIERSTALL
 KATO AROTES: PINOS STEFANI
 SUSAN VARGAS

THIS PROJECT IS DEDICATED
 TO THE PEOPLE OF
 THE ARODES VILLAGE

3/18/2017

Place Point, Periphery
 about stones

1. The dimensions of a stone reflect the infinite possibilities of its positioning.
2. The place or trace of a stone shows its journey into a centre always a periphery
3. The periphery of a stone is the link to all other points as far as the farthest.

Ho 4/2017

POINT
PLACE
PERIPHERY
—
HERE
WE
MEET

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ | BIOGRAPHIES

Καλλιτέχνες

Αντώνης Αντωνίου (1981, Θεσσαλονίκη, GR)

Αποφοίτησε το 2014 από την Ανώτατη σχολή Καλών τεχνών της Αθήνας. Η εικαστική του δημιουργία εκφράζεται κυρίως μέσα από την εικαστική performance και άλλα μέσα όπως βίντεο και βιντεο-εγκαταστάσεις που τεκμηριώνουν και ανα-συνθέτουν την performance. Έχει πάρει μέρος σε φεστιβάλ, εκθέσεις και artistic residencies στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι μέλος της ομάδας Geopoetics, μιας καλλιτεχνικής κολεκτίβας με μέλη από διαφορετικές ειδικότητες, η οποία δημιουργεί περιπατητικές παραστάσεις σε φυσικά και αστικά τοπία και έχει ως στόχο την εξερεύνηση του περιβάλλοντος χώρου ως συλλογικού βιώματος.

Κωστής Βελώνης (1968, Αθήνα, GR)

Σπούδασε τέχνες με υποτροφία στο Παρίσι VIII-Vincennes, Arts Plastiques/Esthetiques, Technologies et Créations Artistiques (1994-1997), και Πολιτισμικές Σπουδές στο London Consortium (BirkbeckCollege, ICA, AA, 1999-2000). Έχει παρουσιάσει έργα του σε περισσότερες από είκοσι ατομικές εκθέσεις σε όλο τον κόσμο και έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις (Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Ελλάδα, Μουσείο Μπενάκη, Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ, Witte de Me, Ρότερνταμ, Arcala 31, Μαδρίτη κ.λπ.). Έχει τιμηθεί με βραβεία και υποτροφίες, και έχει προσκληθεί ως καλλιτέχνης-in-residence. Επιμελείται εκθέσεις και ενδιαφέρεται για την ιστορία της σύγχρονης γλυπτικής, την κοινωνική ιστορία του αντικειμένου, τη θεωρία της αρχιτεκτονικής κ.ά. Διδάσκει στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλίας (Ελλάδα).
<http://kostisvelonis.blogspot.gr/>

Σταύρος Παναγιωτάκης (1963, Χανιά, GR)

Σπούδασε ζωγραφική και γλυπτική στο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου των Τεχνών (UDK, 1984-1989). Από το 1994 έως το 2006 εργάστηκε ως καθηγητής καλλιτεχνικών στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και κατά το 2000-2007 δίδαξε Εικαστικές τέχνες στη Σχολή Αρχιτεκτονικής (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης). Έχει παρουσιάσει τη δουλειά του σε πολυάριθμες ομαδικές και ατομικές εκθέσεις. Έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία για τα έργα του και έχει δημιουργήσει πολλά έργα στο δημόσιο χώρο. Συνεργάζεται συχνά με καλλιτέχνες για performances και πολιτιστικές δράσεις.
<http://www.stavros-panagiotakis.net>

Ρήνος Στεφανή (1958, Πάφος, CY)

Σπούδασε ζωγραφική στο Kingsway Princeton College (1978-1980) και στη Byam Shaw School of Art (1980-1984), στο Λονδίνο. Το 1983 του απονεμήθηκε το Graham Hamilton Drawing Prize για το έργο του Uprooting. Το 1995 πήρε το Β' Βραβείο στον Παγκύπριο Διαγωνισμό Μνημείου στην Οδό Λήδρας, Λευκωσία

Participating Artists

Antonis Antoniou (b. 1981, Thessaloniki, GR)

Graduated from the Fine Arts School of Athens in 2014. His artistic practice connects performance, visual arts, and video. He has participated in festivals, exhibitions and artistic residencies in Greece and abroad. He is a member of the Performance Group Geopoetics, whose members derive from different disciplines, and which devises and performs site-specific and walking performances with the aim to experientially examine communal myths of presence via the somatic experience of site, place and landscape.

Kostis Velonis (b. 1968, Athens, GR)

He studied arts with scholarship at Paris VIII-Vincennes, Arts Plastiques/Esthetiques, Technologies et Créations Artistiques (1994-1997), and Cultural Studies at the London Consortium (BirkbeckCollege, ICA, AA, 1999-2000). He has presented more than twenty solo shows around the world and has participated in numerous group shows (National Museum of Contemporary Art, Greece, Benaki Museum, Deste Foundation, Witte de With, Rotterdam, Arcala 31, Madrid etc). He has been awarded awards and scholarships, and he has been invited artist-in-residence. He curates exhibitions and he is interested in the history of modern sculpture, the social history of the object, the theory of architecture at.al. He teaches at the University of Thessaly (Greece).
<http://kostisvelonis.blogspot.gr/>

Stavros Panagiotakis (b. 1963, Chania, GR)

He studied painting and sculpture at the Berlin University of the Arts (UDK, 1984-1989). From 1994 to 2006 he worked as High School art teacher and from 2000 to 2007 he taught Visual arts at the School of Architecture (Aristotle University of Thessaloniki). He has presented his work in numerous group and solo shows. He has been honored with many prizes for his works and has produced many works in public space. He is collaborating with artists for performances and cultural projects.
<http://www.stavros-panagiotakis.net>

Rinos Stefani (b. 1958, Paphos, CY)

He studied Art at Kingsway Princeton College (1978-1980) and at Byam Shaw School of Art (1980-1984), London. In 1983 he was awarded the Graham Hamilton Drawing Prize. In 1995 he received the second prize at the competition for a public monument in Ledra Street, Nicosia and in 1997 the first prize at the competition *Keeping Glasgow in Stitches* – Cyprus. He has presented his work in many solo shows and numerous museums and international exhibitions including Beijing Biennale, Mediterranean Biennale Tunis and the

Η Άννα Τζάκου, 2017

και το 1997 το Α΄ Βραβείο σε Διαγωνισμό Τέχνης που οργάνωσε το Βρετανικό Συμβούλιο και το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας με την ευκαιρία των εκπηλώσεων *Keeping Glasgow in Stitches*. Έχει παρουσιάσει έργο του σε πολλές ατομικές εκθέσεις και σε πολλά μουσεία και διεθνείς εκθέσεις, μεταξύ των οποίων είναι η Μπιενάλε του Πεκίνου, η Μεσογειακή Μπιενάλε της Τύνιδας και η Gallerie Inge Baecker, Bad Münstereifel, Γερμανία, Moesgaard Museum, Aarhus, Denmark. Χρησιμοποιεί ποικιλία μέσων, όπως η ζωγραφική, το σχέδιο και οι εγκαταστάσεις. Η σταυρόσκημη φιγούρα του Χορευτή είναι το πιο χαρακτηριστικό σύμβολο της δουλειάς του. Το 1991 με την *Πράξη με Χώμα* εισήγαγε στη Κύπρο ένα υβριδικό είδος τέχνης με την ονομασία Πράξεις στο οποίο συνδυάζει δρώμενα με εγκαταστάσεις ενώ συχνά εμπλέκει το κοινό. Το 2011μπραγματοποίησε το περφόρμανς Charcoal Project μέσα στη Νεκρή Ζώνη στη περιοχή Πύργου – Λιμνίτη, Κύπρο. Με τη Σούζαν Βάργκας δημιούργησαν και οργάνωσαν την έκθεση *On Target* του Πάφος2017. Ζει και εργάζεται στην Τάλα της Πάφου, Κύπρος. http://www.rinosstefani.com

Άννα Τζάκου, 2017

Άννα Τζάκου (**1977, Αθήνα, GR**)

Περφόρμερ και σκηνοθέτης. Ενσωματώνει αρχές Βουδισμού σε αμερικανικές και ευρωπαϊκές μεθόδους του μεταμοντέρνου θεάτρου για τη σύσταση μιας παραστατικής πρακτικής σώματος και τοπίου. Εργάστηκε σε θεατρικές παραστάσεις τόσο σε θέατρα και δημόσιους χώρους όσο και σε φυσικά τοπία. Έχει συμμετάσχει σε φεστιβαλικές παραγωγές και έχει παρουσιάσει την έρευνά της σε συνέδρια performance και γεωγραφίας. Παράλληλα έχει διδάξει σεμινάρια actor training, κίνησης και διαλογισμού. Είναι μέλος της ομάδας Geopoetics, μιας καλλιτεχνικής κολεκτίβας με μέλη από διαφορετικές ειδικότητες, η οποία δημιουργεί περιπατητικές παραστάσεις σε φυσικά και αστικά τοπία και έχει ως στόχο την εξερεύνηση του περιβάλλοντος χώρου ως συλλογικού βιώματος. http://eprofile.exeter.ac.uk/annatzakou/

Άννα Τζάκου, 2017

Μαρίνος Τσαγκαράκης (**1984, Crete, GR**)

Σπούδασε σύγχρονη φωτογραφία στο φωτογραφικό κέντρο “STEREOSIS” στη Θεσσαλονίκη. Είναι μέλος της κολεκτίβας “Depression Era”, η οποία καταγράφει το αστικό και κοινωνικό τοπίο της κρίσης στην Ελλάδα. Η δουλειά του έχει προβληθεί σε διεθνείς εκθέσεις και φεστιβάλ, όπως ο Μήνας Φωτογραφίας στο Παρίσι, ο Ευρωπαϊκός Μήνας Φωτογραφίας στη Βουδαπέστη, η Biennale Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης, η Biennale της Αθήνας, το FOCUS Photography Festival στη Βομβάη και στο Fotoistanbul. Επιπλέον, οι φωτογραφίες του έχουν εκτεθεί σε πολιτιστικά ιδρύματα, όπως το Μουσείο Μπενάκη, το Maison Européenne de la Photographie, το Museo de Bogotά, καθώς και σε γκαλερί σε Καναδά, ΗΠΑ και Ευρώπη. http://www.marinostsagkarakis.com

Άννα Τζάκου, 2017

Μάριος Χατζηπροκοπίου (**1981, Θεσσαλονίκη, GR**)

Ποιτής, περφόρμερ, θεωρητικός της επιτέλεσης και δραματολόγος. Σπούδασε Ιστορία και Θέατρο στη Θεσσαλονίκη και Εικαστικές Τέχνες στο Παρίσι. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Ανθρωπολογία της Επιτέλεσης (Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales) και είναι διδάσκων και υποψήφιος διδάκτωρ στον τομέα Σπουδών Επιτέλεσης (Aberystwyth University, U.K.). Ποιήματά του έχουν εκδοθεί στα κυριότερα λογοτεχνικά περιοδικά, ενώ έχουν συμπεριληφθεί σε συλλογικούς τόμους όπως Futures: Poetry of the Greek Crisis (Penned in the margins 2015), NICE! Είναι Δυνατή η Επιστροφή; (Salon de Vortex 2016) και Φωνές/Φονές (Εκδόσεις Νήσος 2016). Περφόρμανς του έχουν παρουσιαστεί σε

Άννα Τζάκου, 2017

Gallerie Inge Baecker, Bad Munstereifel, Germany and Moesgaard Museum, Aarhus, Denmark. He uses a variety of media, including painting, drawing and installations. The cruciform dancer has become the most characteristic metaphor of his imagery. In 1991 with the performance *Praxis with Earth* in Nicosia, he introduced in Cyprus a hybrid form of art under the name Praxeis that combines installation and performance and often he engages the public. In 2011 he did the performance Charcoal Project in the Buffer Zone of Pyrgos - Limnitis, Cyprus. Together with Susan Vargas they initiated and organized the *On Target* exhibition of Pafos2017. He lives and works in Tala, Paphos, Cyprus. http://www.rinosstefani.com

Άννα Τζάκου, 2017

Anna Tzakou (**b. 1977, Athens, GR**)

Theatre deviser, performer, and practitioner. Her performance training is organized by methods of somatic movement, psychophysical actor training, dance improvisation and meditation practices. She has participated and worked in site-specific performances, ensemble projects and festivals. Anna has been elaborating a Buddhist inspired body-landscape performance practice as part of her PhD at the Drama Department in the University of Exeter. She is a member of the Performance Group Geopoetics, whose members derive from different disciplines, and which devises and performs site-specific and walking performances with the aim to experientially examine communal myths of presence via the somatic experience of site, place and landscape. http://eprofile.exeter.ac.uk/annatzakou/

Άννα Τζάκου, 2017

Marinos Tsagkarakis (**b. 1984, Crete, GR**)

He studied contemporary photography at STEREOSIS Photography School, in Thessaloniki, Greece. He is a member of the collective “Depression Era” that inhabits the urban and social landscapes of the economic crisis in his home country. His work has been featured in numerous exhibitions and international festivals, including Mois De La Photo in Paris, Biennale of Contemporary Art of Thessaloniki, Athens Biennale, FOCUS Photography Festival in Mumbai and Fotoistanbul. He has also exhibited his photographs in art spaces such as Benaki Museum (Athens), Maison Européenne de la Photographie (Paris), Museo de Bogotά (Colombia) and several galleries in Canada, USA and Europe. http://www.marinostsagkarakis.com

Άννα Τζάκου, 2017

Marios Chatziprokopiou (**b. 1981, Thessaloniki, GR**)

Poet, performer, performance theorist, and dramaturg. He studied History and Theatre in Thessaloniki (Greece) and Visual Arts in Paris. He hold an MA in the Anthropology of Performance (Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales) and he is a tutor and PhD candidate in Performance Studies (Aberystwyth University, U.K.). His poems have been published in the main Greek literature reviews, and in edited volumes as Futures: Poetry of the Greek Crisis (Penned inthe margins 2015), NICE! Is Return Possible? (Salon de Vortex 2016) and Fonés (Nissos 2016). His performances have been presented in international conferences and festivals. During the last four years, Marios is a member of the Performance Group Geopoetics, whose members derive from different disciplines, and which devises and performs site-specific and walking performances with the aim to experientially examine communal myths of presence via the somatic experience of site, place and landscape.

Άννα Τζάκου, 2017

διεθνή συνέδρια και φεστιβάλ. Είναι μέλος της ομάδας Geopoetics, μιας καλλιτεχνικής κολεκτίβας με μέλη από διαφορετικές ειδικότητες, η οποία δημιουργεί περιπατητικές παραστάσεις σε φυσικά και αστικά τοπία και έχει ως στόχο την εξερεύνηση του περιβάλλοντος χώρου ως συλλογικού βιώματος.

Άννα Τζάκου, 2017

Hermann Pitz (**1956, Oldenburg, DE**)

Ο Hermann Pitz, μετά την αποφοίτησή του από τη Σχολή Καλών Τεχνών του Δυτικού Βερολίνου, υπήρξε το 1980 συνιδρυτής του Büro Berlin, ενός καλ-λιτεχνικού οργανισμού που προωθεί την εννοιολογική και αστική τέχνη στη Γερμανία. Είναι καθηγητής της γλυπτικής στην Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου (Akademie der Bildenden Künste München) από το 2003 και κατέχει τη θέση του συμβούλου γλυπτικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών στο Άμστερνταμ (Rijksakademie van Beeldende Kunsten). Ως καλλιτέχνης, είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες της εννοιολογικής τέχνης στη Γερμανία τα τελευταία 30 χρόνια. Μαζί με τους συγχρόνους του, ανέπτυξε σύγχρονες αρχές εργασίας και έννοιες για την πρακτική της έκθεσης. Εργάζεται με αντικείμενα ή αντικείμενα προσωπικής σημασίας, προκειμένου να συνδυάσει πτυχές αυθαιρεσίας και σκοπιμότητας. Έχει λάβει μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης (1987), την Documenta στο Κάσελ (1987, 1992), στο Sprengelmuseum στο Ανόβερο (1992), στην Kunsthalle του Αμβούργου (1996), και στο Μουσείο Haus Lange στην Krefeld (2001). Ανάμεσα στις ατομικές εκθέσεις του είναι: Panorama Hermann Pitz MCMXCI, Witte de With Center for Contemporary Art, Rotterdam (1991), Probebühne, Neue Nationalgalerie, Berlin (1993), Image Generator, Museo Nacional de la Ciencia y la Técnica, Coimbra (2000), Projektor 2000, Museum Haus Lange, Krefeld. Ζει και εργάζεται στο Μόναχο.

Άννα Τζάκου, 2017

Mimmo Rubino

(**aka Rub Kandy, 1979, Ρώμη, IT**)

Γνωστός ως Rub Kandy, εκφράζεται με πολλαπλά μέσα. Έχει παρουσιάσει το έργο του σε επτά ατομικές εκθέσεις και έχει πάρει μέρος σε πολυάριθμες ομαδικές. Οι παρεμβάσεις του στο δημόσιο χώρο αποδομούν την αναμενόμενη όψη του αστικού περιβάλλοντος, διαπερνώντας τα όρια ανάμεσα σε αυτό που συμβατικά αποκαλείται «τέχνη του δρόμου» (street art) και πιο παραδοσιακές καλλιτεχνικές πρακτικές, συνήθως συνδεδεμένες με τους εκθεσιακούς χώρους. https://www.mimmorubino.com

Άννα Τζάκου, 2017

Horst Weierstall (**1944, Wuppertal, DE**)

Σπούδασε Τέχνη, Design και Εκπαίδευση στο Dartington College of Arts (Devon, Αγγλία, 1975) και στο Falmouth School of Arts, Cornwall (1978). Το 1981 εγκαταστάθηκε στη Λευκωσία, όπου άρχισε να διδάσκει στο Frederick Institute of Technology(1992). Έκανε συχνά ταξίδια σε πολλά μέρη και ενδιαφέρεται για διεπιστημονικές και διακαλλιτεχνικές πρακτικές. Το 2000 ήταν ιδρυτικό μέλος του TheSpace, μια πολυπολιτισμική κολλεκτίβα καλλιτεχνών στη Λευκωσία. Έχει παρουσιάσει το έργο του σε ομαδικές και ατομικές εκθέσεις και έχει πραγματοποιήσει πολλές performances και εγκαταστάσεις, συνδέοντας συχνά τη ζωγραφική με τη δράση (ενδεικτικά στα Diaspro Arts Centre – Nicosia, Moltkerei – Cologne, 10th Triennale – New Delhi India, Global Dance Festival – Düsseldorf, Germany, μεταξύ άλλων). http://www.horstweierstall.com.cy/

Άννα Τζάκου, 2017

Hermann Pitz (**b. 1956, Oldenburg, DE**)

Hermann Pitz, after his graduation from the School of Fine Arts of West Berlin, in 1980 co-founded Büro Berlin, an art organization which promotes conceptual and urban art in Germany. He is professor of sculpture at the Academy of Fine Arts in Munich (Akademie der Bildenden Künste München) since 2003 and he holds the position of sculpture advisor at the National School of Fine Arts in Amsterdam (Rijksakademie van Beeldende Kunsten). As an artist, he counts as one of the most influential contributors to conceptual art in Germany in the last 30 years. Together with his contemporaries, he developed modern work principles and concepts for exhibition. He works with found objects or objects of personal sentiment in order to combine factors of arbitrariness and purpose. He participated in numerous group exhibitions at the Museum of Modern Art, New York (1987), the Documenta in Kassel (1987, 1992), the Sprengelmuseum in Hannover (1992), the Kunsthalle Hamburg (1996), and the Museum Haus Lange in Krefeld (2001). Among his solo exhibitions are: Panorama Hermann Pitz MC-MXCI, Witte de With Center for Contemporary Art, Rotterdam (1991), Probebühne, Neue Nationalgalerie, Berlin (1993), Image Generator, Museo Nacional de la Ciencia y la Técnica, Coimbra (2000), Projektor 2000, Museum Haus Lange, Krefeld. He lives and works in Munich.

Άννα Τζάκου, 2017

Mimmo Rubino

(**aka Rub Kandy, b. 1979, Rome, IT**)

Known as Rub Kandy, he expresses himself in multiple media. He has presented his works in seven solo shows and has participated in numerous group shows also. His interventions in the public space deconstruct the expected form of urban setting, keeping the doors open between what is conventionally seen as street art and more traditional contemporary art practice, usually bound to an exhibiting space. https://www.mimmorubino.com

Άννα Τζάκου, 2017

Horst Weierstall

(**b. 1944, Wuppertal, DE**)

He studied Art, Design and Education at Dartington College of Arts, Devon, England (1975) and at Falmouth School of Arts, Cornwall (1978). In 1981 he settled in Nicosia, where he began to lecture at Frederick Institute of Technology, Nicosia (1992). He made frequent journeys to many places and is interested in multidisciplinary practices. In 2000 he was founding member of TheSpace, a multicultural artists’ collective in Nicosia. He has presented his work in group and solo shows, and has realized numerous performances and installations, often linking drawingscores with action (Diaspro Arts Centre – Nicosia, Moltkerei – Cologne, 10th Triennale – New Delhi India, Global Dance Festival – Düsseldorf, Germany, among others). http://www.horstweierstall.com.cy/

Επιμελήτρια

Θούλη Μισιρλόγλου
(1979, Θεσσαλονίκη, GR)

Έχει σπουδάσει Ιστορία της Τέχνης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στο Παρίσι (Sorbonne, Paris I). Επιμελείται δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές, εκδόσεις, φεστιβάλ τέχνης εκθέσεις. Από τα τέλη της δεκαετίας του '90 έχει συνεργαστεί με πολλά μουσεία και πολιτιστικούς φορείς, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού, καθώς και καλλιτέχνες. Κατά το 2005-2006 συνέβαλε στην επανεκκίνηση του Κέντρου Θεσσαλονίκης Σύγχρονης Τέχνης του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης. Το 2012 ανέλαβε την πρωτοβουλία του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Ανάπτυξη Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Δήμου Θεσσαλονίκης. Το 2014, το 2015 και το 2016 διορίστηκε Γενικός Συντονιστής του καλλιτεχνικού προγραμματισμού του ιστορικού Φεστιβάλ των Δημητρίων (Θεσσαλονίκη). Από το 2007 εργάστηκε στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης ως Επιμελήτρια Εκθέσεων και Συλλογών, ενώ το 2017 ανέλαβε τη Διεύθυνσή του. http://www.officeculture.eu

Βοηθός Επιμελήτρια

Susan Vargas
(1963, Bogotά, CO)

Σπούδασε τέχνη στο Agnes Scott College στην Ατλάντα (Georgia, ΗΠΑ) από το 1982-1986 και στη Φλωρεντία της Ιταλίας (1984–1985). Το 1987 συνέχισε τις σπουδές της στη Βιέννη (Αυστρία) στο Hochschule für Angewandte Kunst. Το 1988-1989 σπούδασε βίντεο και πειραματικό θέατρο στο Universidad Nacional στην Μπογκοτά. Το 1989-1990 έκανε μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών στο Cyprus College of Art. Το 1990 ξεκίνησε τις «Πράξεις», μια μορφή διαδραστικής performance, με τον Ρήνο Στεφανή. Το 1991 ίδρυσε την ομάδα «Κάθοδος» Ασχολεύεται κυρίως με τη ζωγραφική, σχέδια και υφασματογραφία. Ανάμεσα στις εγκαταστάσεις και περφόρμανς που πραγματοποίησε ήταν τα «Σκιαχτρα» και το «Charcoal Project» στη Νεκρή Ζώνη της Κύπρου με τον Ρήνο Στεφανή το 2011. Είναι η Βοηθός Επιμελήτρια της έκθεσης *On Target* του Πάφος 2017. Ζει και εργάζεται στην Τάλα της Πάφου, Κύπρος. http://www.susan-vargas.com.cy

Συντονίστρια

Ντανιέλλα Πιστέντη Μούγιαννου
(19xx, Πάφος, CY)

Είναι φυσικός, BSc, MA. Ασχολείται με την εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη. Εργάζεται από το 2010 στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Σαλαμιούς του ΥΠΠ, στην Πάφο. Ιδρυτικό μέλος και πρόεδρος της *Πολιτιστικής Κίνησης ex Artis*, έχει οργανώσει εκθέσεις τέχνης, διαλέξεις και συμπόσια για το περιβάλλον και τον πολιτισμό. Συμμετείχε στην δημιουργία της πρότασης της Πάφου για τον τίτλο της ΠΠΕ και είναι μέλος της καλλιτεχνικής επιτροπής της ΠΠΕ, Πάφος 2017. Δημιουργός - συντονίστρια του *Akamas Project* και μία εκ των δημιουργών-οργανωτική επιμελήτρια του προγράμματος *Eco Art* της ΠΠΕ ΠΑΦΟΣ2017.

Curator

Thouli Misirloglou
(b. 1979, Thessaloniki, GR)

She has studied Art History at the Aristotle University of Thessaloniki and in Paris (Sorbonne, Paris I). She curates public and private collections, editions, art festivals exhibitions. Since the late 90s has collaborated with numerous museums and other cultural institutions, both public and private, and artists. During 2005-2006 she contributed to the reactivation of the Thessaloniki Center for Contemporary Art of the State Museum of Contemporary Art. In 2012 she was responsible for the initiative of the Strategic Planning for the Development of Visual and Applied Arts of the City of Thessaloniki. In 2014, 2015 and 2016 she was appointed general co-ordinator of the artistic programming of Dimitria Festival (Thessaloniki). Since 2007 she has worked at Macedonian Museum of Contemporary Art as Exhibitions and Collections Curator, and in 2017 was appointed its Director. http://www.officeculture.eu

Assistant Curator

Susan Vargas
(b. 1963 Bogotά, CO)

She studied art at Agnes Scott College in Atlanta, Georgia, USA (1982-1986) and in Florence, Italy (1984–1985). In 1987 she continued her studies in Vienna, Austria at the Hochschule für Angewandte Kunst. From 1988-89 she studied video and experimental theatre at the Universidad Nacional in Bogota. In 1989-1990 she did a post graduate course at Cyprus College of Art. In 1990 she started the “Praxeis”, a form of interactive performance, with Rinos Stefani. In 1991 she formed the group “Kathodos”. She works mainly with painting, drawings and appliqué. Among the installations and performances she realized were the ‘Scarecrows’ and ‘Charcoal Project’ in the Buffer Zone, Cyprus with Rinos Stefani in 2011. She is the Assistant Curator of the On Target project of Pafos 2017. She lives and works in Tala Paphos, Cyprus. http://www.susan-vargas.com.cy

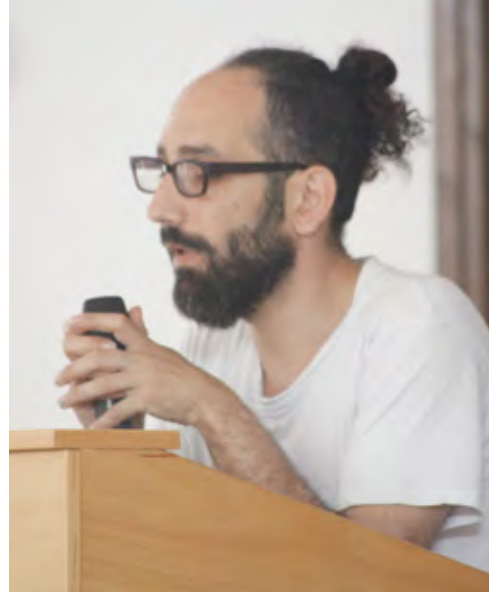
Organiser

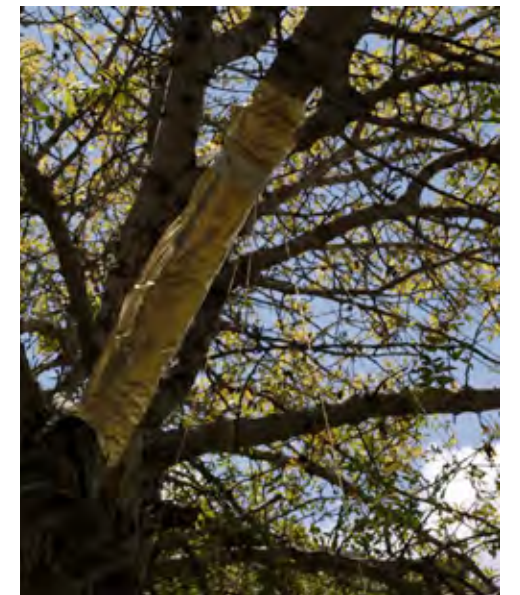
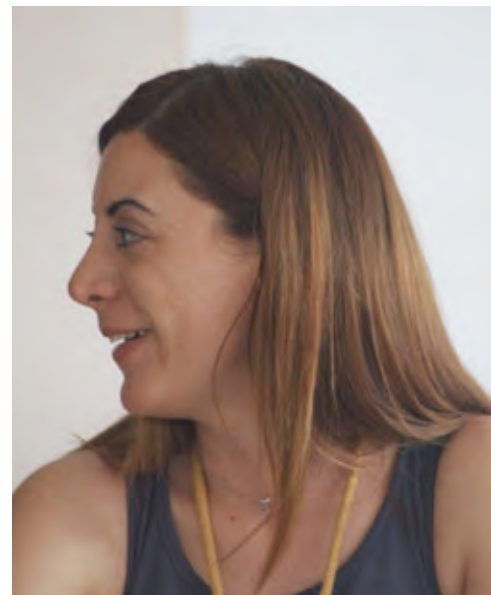
Daniella Pistenti Mouyiannou
(b. 19xx Paphos, CY)

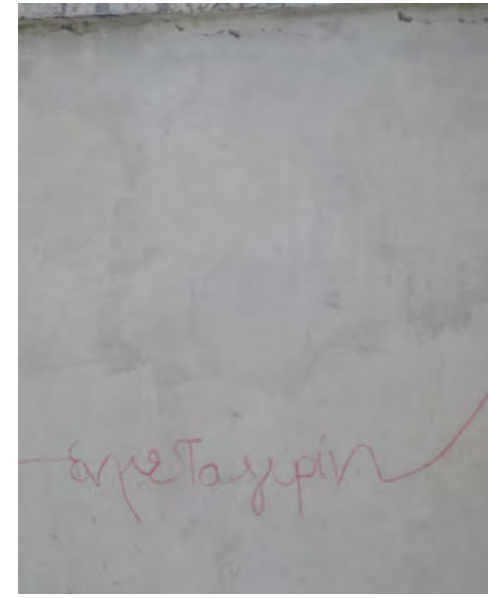
Physics, BSc, MA. She works in Environmental Education and Education for Sustainable Development. Since 2010, she has been working as a coordinator at the Environmental Education Centre of Salamiou, of the network of EE Centres of Pedagogical Institute - Cyprus Ministry of Education and Culture. Being a founding member and president of the Pafos based *Cultural Association ex Artis*, she has organized art exhibitions, lectures and conferences in the fields of the Environment and Culture. She has participated in the preparation of the application of Pafos for the title of ECoC and is a member of the artistic committee of the ECoC, Pafos 2017. She is the Initiator and coordinator of the environmental programme *Akamas Project*|PAFOS2017 and one of the creators and organizing curator of the Eco Art programme of the ECoC PAFOS2017.

Colophon / sponsors / ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

